

KADERNOTA ONDERWIJSHUISVESTING 2016-2019

Investeren in kwaliteit!

14-10-2015

Samenvatting

Voor u ligt de nieuwe kadernota onderwijshuisvesting. Deze kadernota vervangt de kadernota uit 2012-2015 die door de gemeenteraad is vastgesteld op 8 december 2011. In de regel stelt de raad iedere 4 jaar een kadernota vast. De nieuwe kadernota heeft betrekking op de periode 2016-2019 en beschrijft het inhoudelijke beleid en het financiële kader voor de komende jaren. De investeringen die opgenomen waren in de kadernota uit 2012-2015 zijn uitgesteld in verband met de financiële situatie van de gemeente Apeldoorn in 2012.

Over de nieuwe kadernota onderwijshuisvesting heeft overleg plaatsgevonden met de betrokken schoolbesturen. De kadernota is besproken in het LEA breed en heeft de instemming van de schoolbesturen.

Bestuurlijke verantwoordelijkheid

De gemeente heeft de wettelijke plicht om te voorzien in **voldoende** huisvesting voor het onderwijs binnen haar grenzen, de zorgplicht. Daarnaast heeft de gemeente samen met de schoolbesturen een verantwoordelijkheid waar het gaat om het investeren in de **kwaliteit** van de huisvesting. Er is sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid omdat de verantwoordelijkheid voor het onderhoud bij de schoolbesturen ligt.

De raad heeft het budgetrecht, stelt de kadernota vast en heeft de beslissingsbevoegdheid tot doordecentralisatie. Het college stelt de uitvoeringsnota en het jaarlijks programma onderwijshuisvesting vast. Daarnaast is het college bevoegd te beslissen op aanvragen met een spoedeisend karakter.

Inhoudelijk beleid

Het beleidskader geeft richting aan de ontwikkeling van de huisvesting voor de komende 4 jaar. Omdat er binnen de gemeente Apeldoorn sprake is van krimp van het totale aantal leerlingen is een belangrijk uitgangspunt dat er de komende 4 jaar niet geïnvesteerd wordt in uitbreiding van de bestaande huisvestingscapaciteit. Nieuwe investeringen zullen alleen gericht zijn op de kwaliteit van de bestaande huisvesting.

Daarnaast is een belangrijk speerpunt van het beleid van de gemeente het stimuleren van de ontwikkeling van integrale kindcentra (IKC's). Het ontwikkelen van IKC's heeft tot doel de pedagogische en educatieve infrastructuur binnen de scholen te verbeteren. Hierdoor ontstaan voorzieningen voor 0 tot 12-jarigen waar zij een groot deel van de dag zijn om te spelen, te leren, te ontwikkelen en anderen te ontmoeten.

De grootste huisvestingsopgaven voor de periode na 2016 liggen bij de schoolbesturen van PCBO, Leerplein 055, de Veluwse Onderwijsgroep en stichting AVOO. Begin 2015 heeft over de onderwerpen die genoemd zijn in deze kadernota overleg plaatsgevonden met deze schoolbesturen. Het uitwerken van de genoemde onderwerpen moet zorgvuldig gebeuren, kost tijd en vraagt om vertrouwen en samenwerking tussen de schoolbesturen. In goed overleg met de schoolbesturen is daarom besloten om in 2016 alleen te investeren in huisvestingsprojecten van de kleine schoolbesturen.

Financieel kader

Het financiële kader beschrijft de algemene financiële uitgangspunten van de kadernota en de berekeningsnorm voor nieuwe investeringen. Ook wordt het doel van de bestemmingsreserve beschreven en het afschrijvingsbeleid toegelicht.

Verder worden de projecten beschreven die uitgewerkt worden in 2016. Het gaat hierbij om de renovatie van de gymzalen en de renovatie of vervangende nieuwbouw van de basisscholen 't Schrijvertje, De Vijfster en de Eben Haëzerschool.

Daarnaast is in het investeringsoverzicht de beschikbare investeringsruimte voor de periode 2017-2019 meegenomen. Deze investeringsruimte voor vervangende nieuwbouw of renovatie van basisscholen dient nader ingevuld te worden. Hierover vindt overleg plaats met de schoolbesturen. Dit overleg moet leiden tot een uitvoeringsnota die in 2016 vastgesteld wordt door het college. Deze nota maakt onderdeel uit van de 'Uitvoeringsagenda Educatie' die door de schoolbesturen is vastgesteld in 2015. Voor het uitwerken van de projecten in de uitvoeringsnota is het beleidskader zoals beschreven in deze kadernota het uitgangspunt.

Risico

Het grootste risico voor onderwijshuisvesting is de afwaardering op onderwijsgebouwen die leegkomen bij opheffing en sluiting van scholen. Dit risico is voor het grootste gedeelte afgedicht door hiervoor in de doorrekening 2017 - 2026 een bedrag op te nemen van € 300.000,- per jaar. Dit bedrag is exclusief de afwaardering op het schoolgebouw van de Eben Haëzerschool aan de Gijsbrechtgaarde 110 voor een bedrag van ca. € 835.000,-.

Afdracht aan de algemene reserve

In relatie tot de huidige investeringsruimte binnen de spaarfunctie van de reserve (baten) zijn de jaarlasten van het opgestelde investeringsoverzicht bepaald (lasten). Daarbij is vastgesteld dat de huidige stand van de reserve de mogelijkheid geeft om in 2016 eenmalig een bedrag van **€ 500.000** te onttrekken aan de reserve onderwijshuisvesting ten gunste van de algemene reserve.

Investeren in kwaliteit!

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1 Inleiding.....	6
2 Bestuurlijke besluitvorming	7
2.1 Algemeen	7
2.2 Zorgplicht	7
2.3 Bestuurlijke verantwoordelijkheid.....	7
2.4 Lokaal onderwijshuisvestingsbeleid.....	7
3 Beleidskader	8
3.1 Van scholen naar kindcentra.....	8
3.2 Krimp.....	9
3.3 Regulering van leerlingenstromen	9
3.4 Investeren in kwaliteit	9
3.5 Onderwijsachterstanden beleid.....	12
3.6 Bewegingsonderwijs.....	12
3.7 Bouwheerschap	13
4 Krimp, analyse onderwijsvoorzieningen.....	14
4.1 Basisscholen (in Apeldoorn).....	14
4.2 Basisscholen in de dorpen	16
4.3 Voortgezet Onderwijs	18
4.4 Speciaal Onderwijs.....	20
4.5 Gymzalen en sporthallen	22
5 Berekeningsnorm voor investeringen	23
5.1 Berekeningsnorm bij nieuwbouw	23
5.2 Renovatie of nieuwbouw	24
5.3 Bijdrage van de schoolbesturen in de totale kosten	24
6 Projecten 2016.....	25
6.1 Renovatie basisschool 't Schrijvertje	25
6.2 Renovatie basisschool De Vijfster	26
6.3 Nieuwbouw Eben Haëzerschool	28
6.4 Renovatie 19 gymzalen.....	29
7 Financieel kader	33
7.1 BTW-vrijgestelde prestaties	33
7.2 Afschrijvingbeleid	33
7.3 Indexering, rente en aanvullend budget	34
7.4 Kredieten, stelposten en kapitaallasten.....	34
7.5 Baten en lasten voor beheer en exploitatie van de gebouwen	35
7.6 Afwaardering en verkoop	35
7.7 Bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting	36

8	Herontwikkeling van leegkomende panden	38
8.1	Algemeen	38
8.2	Beheer en onderhoud.....	38
8.3	Verhuur en verkoop.....	38
8.4	Locatiestudie.....	39
8.5	Tijdelijke huisvesting	39
9	Beslispunten (samenvatting).....	40
9.1	Algemene beslispunten	40
9.2	Risico.....	40
9.3	Berekeningsnorm bij nieuwbouw	40
9.4	Afdracht aan de algemene reserve.....	41

Bijlagen:

1. Leerlingenprognoses
2. Voedingsgebied basisschool 't Schrijvertje
3. Productkaart kwaliteit basisschool 't Schrijvertje
4. Voedingsgebied basisschool de Vijfster
5. Productkaart kwaliteit basisschool de Vijfster
6. Voedingsgebied basisschool 't Schrijvertje

1 Inleiding

Dit document bevat de kadernota onderwijshuisvesting voor de periode 2016 - 2019. Deze kadernota vervangt de kadernota 2012-2015 die door de raad is vastgesteld op 8 december 2011. In de kadernota onderwijshuisvesting 2012-2015 was een investeringsprogramma opgenomen van ca € 23 miljoen om te investeren in de kwaliteit van de bestaande schoolgebouwen en gymzalen door renovatie of vervangende nieuwbouw.

In verband met de financiële situatie van de Gemeente Apeldoorn als gevolg van de economische crisis, is besloten de investeringen in onderwijshuisvesting uit te stellen en de daarbij vrijvallende kapitaallasten te bezuinigen. Dit betekent dat in de programma's onderwijshuisvesting 2012 - 2015 geen investeringen zijn opgenomen voor renovatie, uitbreiding of vervangende nieuwbouw van onderwijsgebouwen of gymnastieklokalen.

De kadernota onderwijs 2016 - 2019 geeft een analyse van de krimp van het aantal leerlingen binnen de Gemeente Apeldoorn, de mogelijke ontgroening in de omliggende dorpen en de gevolgen die de krimp heeft voor onderwijshuisvesting. Ook geeft de kadernota inzicht in de grootte van de scholen en de spreiding van de scholen over de verschillende dorpen. Verder is het gemeentelijk beleid met betrekking tot onderwijshuisvesting geactualiseerd en is een analyse gemaakt van de investeringen en de ruimtebehoefte voor de komende 4 jaar. De daadwerkelijke projecten voor het jaar 2016 zijn verder uitgewerkt en worden toegelicht. De berekeningsnorm voor investeringen is daarbij aangepast.

De grootste huisvestingsopgaven voor de periode na 2016 liggen bij de schoolbesturen van PCBO, Leerplein 055, de Veluwe Onderwijsgroep en stichting AVOO. Begin 2015 heeft over de onderwerpen die genoemd zijn in deze kadernota overleg plaatsgevonden met deze schoolbesturen. Het uitwerken van de genoemde onderwerpen moet zorgvuldig gebeuren, kost tijd en vraagt om vertrouwen en samenwerking tussen de schoolbesturen. In goed overleg met de schoolbesturen is daarom besloten om in 2016 alleen te investeren in huisvestingsprojecten van de kleine schoolbesturen.

Het formuleren van gezamenlijk beleid, het opstellen van een meerjarenperspectief met betrekking tot de sluiting van scholen en het vertalen van het beleid naar renovatieplannen of vervangende nieuwbouw voor de periode 2017-2019 zal in overleg met de schoolbesturen verder uitgewerkt worden in het jaar 2016. Maatgevend daarbij is de analyse en het beleid dat is beschreven in deze kadernota.

2 Bestuurlijke besluitvorming

2.1 Algemeen

Voor optimaal onderwijs is passende onderwijshuisvesting nodig. De huisvesting moet het onderwijs daarbij zo goed mogelijk faciliteren, zowel kwantitatief als kwalitatief. Daarbij dient de huisvesting te voldoen aan de wettelijke eisen die gesteld worden vanuit o.a. het bouwbesluit. Daarnaast dient onderwijshuisvesting het lokale onderwijsbeleid te ondersteunen. Een belangrijke pijler daarbij is het onderwijsachterstandenbeleid met betrekking tot de voor- en vroegschoolse educatie (vve) voor peuters en kleuters met een (taal)achterstand. Met het treffen van toereikende schoolvoorzieningen beoogt de gemeente dat de leerlingen in Apeldoorn kwalitatief goed onderwijs krijgen om hun te helpen hun talenten te laten ontwikkelen.

2.2 Zorgplicht

De zorgplicht voor de realisatie van onderwijshuisvesting is verankerd in de Wet op het primair Onderwijs (WPO), de Wet op het voortgezet Onderwijs (WVO) en de Wet op de Expertise Centra (WEC).

De gemeente heeft de wettelijke plicht om te voorzien in **voldoende** huisvesting voor het geven van onderwijs binnen haar gemeentegrenzen, de zorgplicht. De uitwerking van deze zorgplicht is vastgelegd in verordeningen en procedures. Of er voldoende huisvesting aanwezig is, is te toetsen aan de hand van een beoordeling van de hoeveelheid m².

Daarnaast heeft de gemeente samen met de schoolbesturen een verantwoordelijkheid waar het gaat om het investeren in de **kwaliteit** van de huisvesting. Er is sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid omdat de verantwoordelijkheid voor het onderhoud bij de schoolbesturen ligt. De verantwoordelijkheid van de schoolbesturen is daarbij vergroot door de decentralisatie van het buitenonderhoud per 1 januari 2015.

2.3 Bestuurlijke verantwoordelijkheid

De zorgplicht voor de onderwijshuisvesting is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de raad en het college. Daarbij hebben de raad en het college ieder hun eigen functie te vervullen. In grote lijnen komt dit neer op het volgende:

- de raad heeft het budgetrecht, stelt een regeling/verordening vast en behoudt de beslissingsbevoegdheid tot doordecentralisatie ¹⁾,
- het college stelt binnen de (financiële) kaders van de raad het bekostigingsplafond en het jaarlijks programma onderwijshuisvesting vast. Daarnaast is het college bevoegd te beslissen op aanvragen met een spoedeisend karakter.

2.4 Lokaal onderwijshuisvestingsbeleid

Naast de verordening onderwijshuisvesting is het lokale onderwijshuisvestingsbeleid mede bepalend voor de koers en richting die ingeslagen wordt om te investeren in onderwijshuisvesting. Met betrekking tot de nieuwe kadernota onderwijshuisvesting 2016-2019 worden de volgende aandachtsgebieden benoemd voor het bepalen van het investeringskader voor de komende 4 jaren:

- investeren in de kwaliteit door renovatie van bestaande schoolgebouwen en gymzalen,
- stimuleren van de ontwikkeling van kindcentra voor kinderen van 0-12 jaar,
- voorkomen van normatieve onder- en overcapaciteit van schoolgebouwen door het maken van afspraken over de regulering van leerlingenstromen,
- investeren in de basiskwaliteit en de duurzaamheid van de gymzalen voor de leerlingen van het basisonderwijs door renovatie van bestaande voorzieningen.

¹⁾ In 2009 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de haalbaarheid van doordecentralisatie van onderwijshuisvestingstaken- en budgetten. Mede omwille van de economische grondpositie en de huidige financiële en economische crisis is geconcludeerd dat doordecentralisatie op dit moment niet haalbaar is. Ook de hoge afschrijvingstermijn van 60 jaar vormt een belemmering.

3 Beleidskader

3.1 Van scholen naar kindcentra

Sinds enkele jaren is er een trend om kinderopvang, peuterspeelzalen en het basisonderwijs te integreren in integrale kindcentra (IKC's). Ook binnen de gemeente Apeldoorn bestaat er draagvlak voor deze integratie.

Landelijk is de ontwikkeling van scholen naar kindcentra een ontwikkeling die al jaren geleden is ingezet en naar het zich laat aanzien doorzet. De basis van kindcentra wordt gevormd door **inhoudelijke samenwerking** van scholen, peuterspeelzalen en kinderopvang: de doorgaande leerlijnen. Door middel van de inhoudelijke samenwerking tracht men de pedagogische kwaliteit van opvoeding en onderwijs te versterken. **Fysieke samenwerking** binnen één centrum kan dit streven ondersteunen.

Het vormen van IKC's heeft tot doel de pedagogische en educatieve infrastructuur binnen de gemeente te verbeteren doordat er voorzieningen ontstaan voor 0 tot 12-jarigen waar zij een groot deel van de dag zijn om te spelen, te leren, te ontwikkelen en anderen te ontmoeten. Door een verruiming van de beschikbare tijd kan meer aandacht gegeven worden aan de ontwikkeling van het gehele kind (cognitieve, creatieve, sociaal-emotionele, motorische en morele ontwikkeling). Een samenhangend programma van opvang, educatie en opvoeding geeft het kind betere ontwikkelingskansen. Daarnaast bevordert een IKC de arbeidsparticipatie van ouders.

nieuwbouw basisschool Het Rooster (Zuidbroek)

De inhoudelijke ontwikkeling van het concept IKC en de verantwoordelijkheid voor de realisatie van een IKC ligt primair bij de betrokken organisaties zoals de schoolbesturen, kinderopvang en peuterspeelzalen. De rol van de gemeente is het op gang brengen van het proces, het binden van de partners op inhoud (een gezamenlijke gedragen visie), het maken van afspraken over ambities en verantwoordelijkheden en het faciliteren van het proces.

De ontwikkeling van het concept IKC maakt onderdeel uit van de 'Uitvoeringsagenda Educatie' die door de schoolbesturen in oktober 2015 is vastgesteld.

De gemeente Apeldoorn heeft vanuit het leefbaarheidperspectief en de benutting van leegstand belang om mee te denken over de inzet van onderwijshuisvesting als middel ter ondersteuning van de doorlopende leerlijnen. Beoogd wordt om per wijk te bezien op welke wijze onderwijsgebouwen vanuit het streven naar doorgaande leerlijnen 'verbreed' kunnen worden ingezet. Voor een belangrijk deel kan hiervoor de leegstand van schoolgebouwen benut worden, waarmee zowel een inhoudelijke als financiële slag gemaakt wordt. In geval van renovatie of nieuwbouw wordt te allen tijde bezien in welke mate het noodzakelijk is om tot een verbreding van de voorzieningen te komen.

3.2 Krimp

Er worden in Nederland steeds minder kinderen geboren. Deze 'ontgroening' treft ook de Gemeente Apeldoorn. Het gevolg: een lagere instroom van leerlingen op de basisschool, en vervolgens op de middelbare school.

De Gemeente Apeldoorn heeft te maken met een hoge dichtheid van relatief kleine scholen. Met name deze kleine scholen hebben bij krimp van het aantal leerlingen moeite om de onderwijskwaliteit te waarborgen. En juiste de kwaliteit van het onderwijs of het schoolprofiel zijn in de toekomst leidend voor de keuzes van ouders voor de school van hun kinderen. Mobiliteit van ouders maakt dat de buurtschool niet meer automatisch de school is waar kinderen naar toe gaan. Een analyse van de krimp is verder uitgewerkt in hoofdstuk 4.

3.3 Regulering van leerlingenstromen

De schoolbesturen van de Veluwe Onderwijsgroep en stichting AVOO hebben in het recente verleden gesprekken gevoerd over de haalbaarheid van het maken van afspraken over de verdeling van de leerlingenstromen binnen het Voortgezet Onderwijs. Dit met het doel om in de toekomst minder met de negatieve consequenties van groei en krimp (huisvesting en personeel) geconfronteerd te worden. De gevoerde gesprekken hebben inzage gegeven in het capaciteitsplafond per school en zullen in de nabije toekomst mogelijk leiden tot concrete afspraken tussen de schoolbesturen.

De grote schoolbesturen binnen het basisonderwijs hebben aangegeven dat zij reguleringafspraken in de toekomst wenselijk achten in relatie tot het tegengaan van normatieve onder- en overcapaciteit van schoolgebouwen.

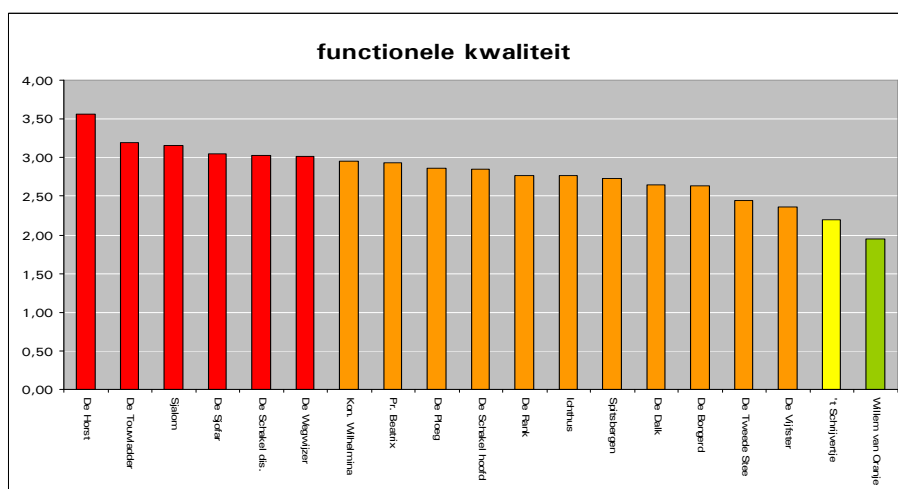
De gemeente Apeldoorn ziet vanuit haar lokale regierol met betrekking tot onderwijshuisvesting de meerwaarde van een sterkere mate van sturing op de verdeling van leerlingen over de stad. Zodoende kunnen excessen als ruimtetekorten of -overschotten in de toekomst meer worden afgevlakt en voorkomen. Dit wordt vanuit financieel perspectief wenselijk geacht door de gemeente Apeldoorn en kan de onderwijskwaliteit ten goede kan komen.

3.4 Investeren in kwaliteit

Als gevolg van de demografische ontwikkeling in Apeldoorn neemt de leegstand binnen het scholenbestand van het primair en voortgezet onderwijs toe. Om de consequenties van deze toenemende leegstand tegen te gaan, hanteren de gemeente Apeldoorn en de schoolbesturen gezamenlijk het uitgangspunt dat er in principe niet meer uitgebreid wordt, tenzij zwaarwegende argumenten aanwezig zijn om dit wel te doen. Het uitgangspunt is te investeren in de kwaliteit van de huisvesting die 40 jaar of ouder is door renovatie of vervangende huisvesting. Daarbij dient rekening gehouden te worden met de genoemde krimp. De investeringen in de kwaliteit van de huisvesting zijn noodzakelijk. Onderzoeken die zijn uitgevoerd bij de scholen die 40 jaar of ouder zijn hebben duidelijk gemaakt dat de kwaliteit van de bestaande huisvesting niet voldoet op de volgende punten.

3.4.1 Functionaliteit

De functionaliteit van de scholen die 40 jaar oud zijn is matig tot slecht. Per gebouw heeft een beoordeling plaatsgevonden van de functionaliteit in relatie tot de leeromgeving, de ruimtelijke kwaliteit van het gebouw en de sfeer en beleving van het gebouw.

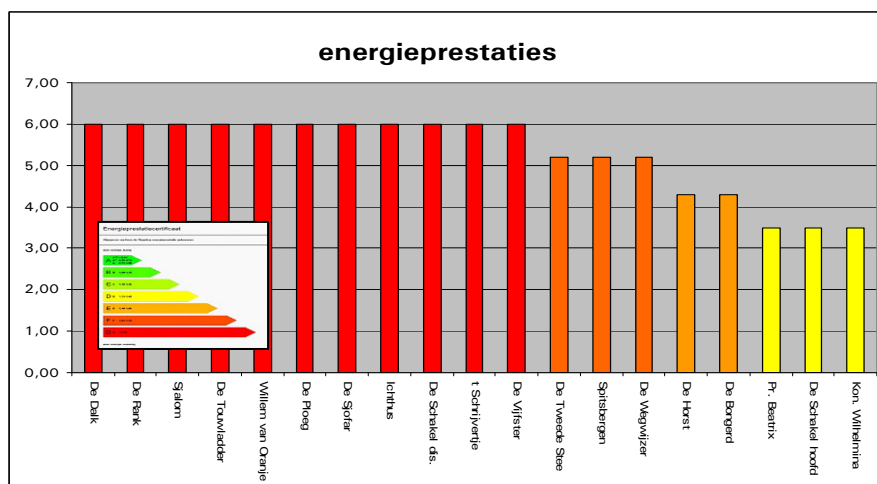

grafiek 1

De genoemde onderdelen zijn samengevat in een gewogen score op een schaal van 1 (goed) tot 4 (slecht). Een gemiddelde score van 2 is daarbij de minimale norm. De resultaten van de quickscan zijn weergegeven in grafiek 1.

3.4.2 Energieprestaties

Uit de beoordeling van de Energie en Binnenmilieu Adviezen (EBA's) komt verder naar voren dat de energieprestaties van de beoordeelde gebouwen sterk te wensen over laten. Dit wordt met name veroorzaakt door de kwaliteit van de installaties, de isolatiewaarde van de daken, wanden en vloeren, en de aanwezigheid van enkel glas in de buitenkozijnen. De energieprestaties per school zijn zichtbaar gemaakt in grafiek 2.

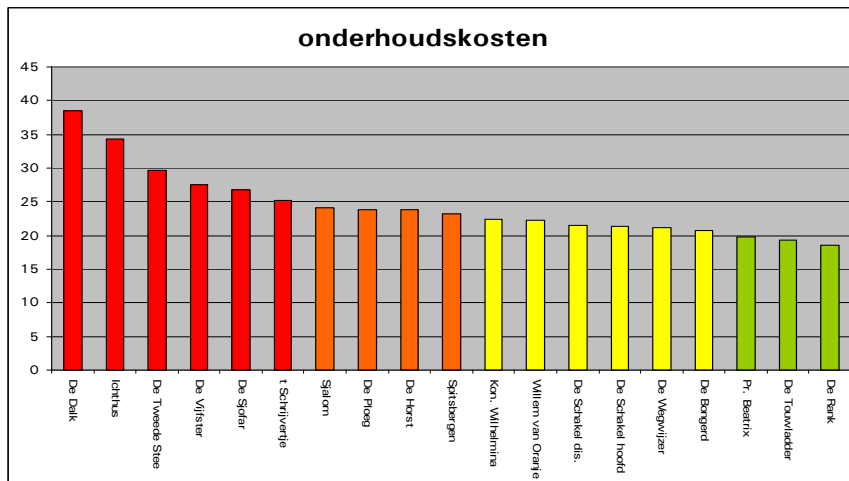

grafiek 2

De conclusie is dat de scholen slecht presteren als het gaat om duurzaamheid. De energiekosten van de scholen komen voor rekening van de schoolbesturen en drukken zwaar op hun begroting.

3.4.3 Onderhoud

Door een extern bureau is een integraal rapport opgesteld van de schoolgebouwen binnen het basisonderwijs die 40 jaar of ouder zijn. Daarbij is naar voren gekomen dat er fors geïnvesteerd moet worden om de gebouwen weer te laten voldoen aan de bouwtechnische eisen van deze tijd. Voor een aantal scholen geldt daarnaast dat er fors geïnvesteerd moet worden in groot onderhoud om de scholen naar de toekomst toe ook op een aanvaardbaar niveau te houden.

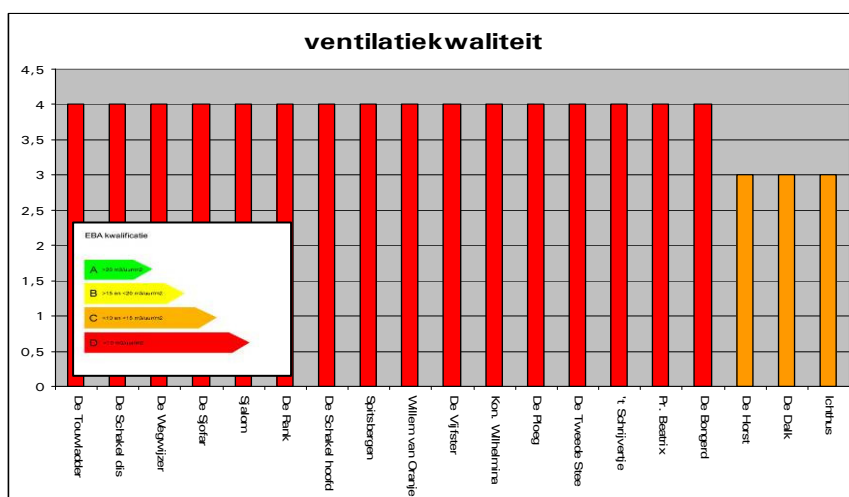

grafiek 3

De totale kosten per m2 zijn inzichtelijk gemaakt in grafiek 3. Een gemiddelde norm per m2 bedraagt € 23,-. Deze norm is gebaseerd op de gemiddelde kosten van de meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's).

3.4.4 Ventilatiekwaliteit

Het binnenmilieu in 80% van de klaslokalen binnen het primair en voortgezet onderwijs laat sterk te wensen over. Dit blijkt uit onderzoek van de GGD en de Energie en Binnenmilieu Adviezen (EBA's) die voor alle scholen zijn opgesteld. De slechte kwaliteit van het binnenmilieu heeft een ongunstige invloed op de gezondheid en het leerproces. Een verhoogd CO₂-gehalte in de (binnen)lucht leidt tot allerlei gezondheidsproblemen en een verminderd concentratievermogen. Uit de CO₂-metingen die zijn verricht blijkt dat het CO₂-gehalte in ruim 60% van de gebruikstijd boven de norm ligt. De slechte kwaliteit van het binnenmilieu leidt tot minder aandacht en een lager tempo, meer fouten, minder inprenting in het korte termijngeheugen en tot gezondheidsproblemen zoals luchtweginfecties, astma-aanvallen, hoofdpijn, vermoeidheid, misselijkheid, oogirritatie en geurhinder. Gevolg hiervan is een hoger ziekteverzuim onder leerlingen en docenten alsmede achterblijvende leerprestaties bij leerlingen.

grafiek 4

De resultaten van de uitgevoerde onderzoeken zijn uitgedrukt in een EBA kwalificatie per school. Geadviseerd wordt een maximale CO₂-gehalte te hanteren van 800 ppm. Dit komt overeen met een EBA kwalificatie label B. Het totaal van de beoordeling van de huidige gebouwen is uitgewerkt in grafiek 4.

3.4.5 Brand)veiligheid

De (brand)veiligheid voldoet goed aan de eisen die hieraan gesteld worden. Dit komt overeen met de investeringen die hierin in de afgelopen jaren zijn gedaan. Een aantal aandachtspunten dat uit de schouw van de gebouwen naar voren is gekomen moet inhoudelijk verder worden beoordeeld. De investeringen die hierin gedaan moeten worden zijn beperkt. De diverse aspecten van de brandveiligheid en de sociale veiligheid zijn beoordeeld bij het uitvoeren van de quickscan.

3.5 Onderwijsachterstanden beleid

Een belangrijk thema binnen het onderwijsachterstanden beleid is de voor- en vroegschoolse educatie (VVE). VVE is bedoeld voor jonge kinderen met een taalachterstand die onvoldoende zijn toegerust voor een soepele instroom in het basisonderwijs, waardoor ze grote kans lopen om achterop te raken. Voor het uitvoeren van dit beleid is huisvesting nodig. Deze huisvesting wordt zo veel mogelijk geïntegreerd binnen de scholen. Daar waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van bestaande leegstaande lokalen binnen de scholen.

3.6 Bewegingsonderwijs

Het onderwijs heeft tot taak om leerlingen bekwaam te maken voor een zelfstandige, verantwoorde, kansrijke en blijvende deelname aan sport en bewegen. Door het ministerie van OC&W zijn kerndoelen gedefinieerd waaraan het bewegingsonderwijs aan leerlingen binnen het basisonderwijs moeten voldoen. Deze kerndoelen zijn als volgt samen te vatten:

- Leerlingen leren op een verantwoorde manier deel te nemen aan de omringende bewegingscultuur en leren de hoofdbeginselen van de belangrijkste bewegings- en spelvormen ervaren en uitvoeren.
- Leerlingen leren samen met anderen op een respectvolle manier aan bewegingsactiviteiten deel te nemen, afspraken te maken over het reguleren daarvan, de eigen bewegingsmogelijkheden in te schatten en daarmee bij activiteiten rekening te houden.

Om deze kerndoelen te realiseren gebruikt de onderwijsinspectie als indicator dat leerlingen van groep 1 en 2 dagelijks en leerlingen van groep 3 tot en met 8 uit het basisonderwijs tenminste twee keer per week les in lichamelijke opvoeding krijgen. Daarnaast heeft het kabinet in het regeerakkoord van 2012 de wens uitgesproken om tenminste 3 uur per week gymnastiek op te nemen in het primair onderwijs binnen de bestaande onderwijsuren.

De capaciteit per gymnastieklokaal is voor het basisonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs vastgesteld op 26 klokuren. De stelregel daarbij is: 26 klokuren = 100% bezetting van een gymnastieklokaal.

Door de gemeente Apeldoorn is in het verleden het uitgangspunt vastgesteld dat voor de basisscholen in de regel geldt dat de looptijd naar een gymnastieklokaal *maximaal 10 minuten* mag bedragen. Hiermee wordt het mogelijk gemaakt dat kinderen minimaal twee keer per week 45 minuten bewegingsonderwijs aangeboden krijgen. De effectieve lestijd is daarbij zo lang mogelijk en de extra benodigde lestijd die ten koste gaat van andere lessen wordt zo kort mogelijk gehouden. Daarmee kunnen de minimale kerndoelen binnen het bewegingsonderwijs worden behaald.

3.7 Bouwheerschap

De wet- en regelgeving neemt als uitgangspunt dat het Bouwheerschap voor een concreet huisvestingsproject van een school voor primair of voortgezet (speciaal) onderwijs bij het schoolbestuur van de betreffende school ligt (artikel 103 WPO, artikel 101 WEC en artikel 76n WVO). Dit uitgangspunt wordt ook gehanteerd door de Gemeente Apeldoorn. Het gaat hierbij om nieuwbouw, renovatie en uitbreiding van schoolgebouwen. Bij de realisatie van een multifunctionele of geclusterde huisvestingvoorziening kan het bouwheerschap, gezien de complexiteit van het project en het integraal belang voor de gemeente, in overleg met de schoolbesturen worden neergelegd bij de gemeente.

In artikel 104 WPO (artikel 102 WEC en artikel 76o WVO) is bepaald dat de bouwplannen en bijbehorende begrotingen van de schoolbesturen de instemming behoeven van burgemeester en wethouders. Deze toetsende rol is reeds voor langere tijd neergelegd bij het Vastgoedbedrijf van de Gemeente Apeldoorn. Het Vastgoedbedrijf beoordeelt daarbij de ingediende aanvraag (schetsontwerp), de aanbestedingsresultaten en de eindafrekening.

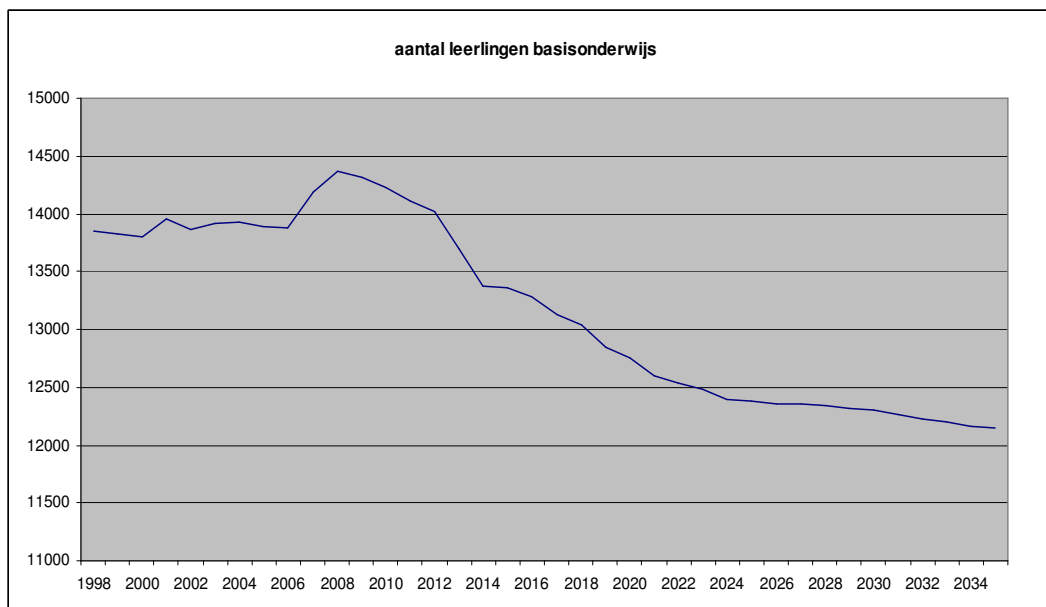
4 Krimp, analyse onderwijsvoorzieningen

4.1 Basisscholen (in Apeldoorn)

4.1.1 Prognoses

Voor het basisonderwijs zijn nieuwe prognoses opgesteld door Pronexus, zie **bijlage 1**. Bij het opstellen van de prognoses is uitgegaan van de bestaande woningbouwvoorraad per 1 januari 2015. Daarnaast is de meest recente woningbouwplanning meegenomen in de prognoses. De nieuwe bevolkingsprognose voor de gemeente Apeldoorn is vergeleken met de bevolkingsprognose die het CBS voor de gemeente Apeldoorn heeft opgesteld en de Primos prognose die door de provincie Gelderland wordt gehanteerd. De prognoses van Pronexus volgt wat betreft de ontwikkeling van het aantal inwoners de prognose die het CBS heeft opgesteld.

Met de nieuwe prognoses zijn de aantallen leerlingen over de periode 1998 tot en met 2030 beschikbaar. De leerlingenaantallen zijn weergegeven in grafiek 5.

grafiek 5 leerlingen aantallen basisonderwijs

De dalingen van het aantal leerlingen is uitgewerkt in gelijke perioden van 8 jaar. Het totale aantal leerlingen is in de periode 2008 - 2015 gedaald met 7% en zal in de perioden 2016-2023 en 2024-2031 verder dalen met respectievelijk 3% en 4%. De verwachting is dat het aantal leerlingen zal stabiliseren op ca. 12.000 tot 12.500 leerlingen per jaar.

4.1.2 Ruimtebehoefte en leegstand

De prognose geeft inzage in de ruimtebehoefte in lokalen voor de komende jaren. Deze ruimtebehoefte kan gespiegeld worden aan de bestaande huisvestingscapaciteit in lokalen. Het resultaat geeft de bruto leegstand. De netto leegstand wordt bepaald door de lokalen die gebruikt worden voor de BSO, VVE peuterspeelzalen, kinderopvang en voor andere maatschappelijke doeleinden hiervan af te trekken. Het resultaat van deze berekening geeft een prognose van de leegstand voor de komende jaren. De netto leegstand is per 2015 11,3% en zal volgens de prognoses oplopen naar 17,9%. De gegevens zijn zichtbaar gemaakt in tabel 1.

	2015	in %	2025	in%	2035	in %
aantal beschikbare lokalen *)	698		698		698	
aantal benodigde lokalen (prognose)	573		537		527	
bruto leegstand	125	17,9%	161	23,1%	171	24,5%
<i>aantal lokalen in gebruik voor:</i>						
- kinderopvang / BSO *)	30		30		30	
- buurt bibliotheek CODA	4		4		4	
- Jeugdhonk	2		2		2	
- VVE peuterspeelzalen	10		10		10	
<i>totaal</i>	<i>46</i>		<i>46</i>		<i>46</i>	
netto leegstand	79	11,3%	115	16,5%	125	17,9%

*) het aantal lokalen in 2015 is exclusief de basisscholen Kakelhof, Gong Matengarde, De Gentiaan en Tabitha de lokalen die in het verleden exclusief zijn bijgebouwd voor de BSO zijn in de totale berekening niet meegenomen.

tabel 1

Zoals in tabel 1 zichtbaar is gemaakt wordt een aantal lokalen inmiddels gebruikt voor die functies die behoren bij de basis van een kindcentra; de **inhoudelijke samenwerking** van scholen, peuterspeelzalen en kinderopvang (doorgaande leerlijn).

Voor het gebruik van bovengenoemde ruimten ontvangt de Gemeente Apeldoorn conform het huidige huurbeleid een vergoeding op basis van een tarief per kindplaats. De schoolbesturen verrekenen de exploitatiekosten met de gebruikers.

4.1.3 Aantal scholen

Op basis van de meest recente prognoses is ook een analyse gemaakt van het aantal leerlingen per school. Het aantal leerlingen op een school kan van invloed zijn op de mogelijkheden om een kindcentrum te realiseren. In tabel 2 is het aantal basisscholen in Apeldoorn in beeld gebracht met daarbij het aantal leerlingen per school. De tabel maakt zichtbaar dat meer dan 60% van de scholen minder dan 200 leerlingen heeft. 19,1% van de scholen heeft zelfs minder dan 100 leerlingen.

aantal leerlingen	aantal scholen	totaal aantal scholen	percentage van het totaal	cumulatief %
< 100	13	13	19,1%	19,1%
100-150	13	26	19,1%	38,2%
150-200	15	41	22,1%	60,3%
> 200	27	68	39,7%	100,0%
totaal	68		100%	

tabel 2

4.1.4 Groei en krimp bij individuele scholen

Een vergelijking van de meest recente prognoses met de prognoses die opgesteld zijn in 2011 laat zien dat er individuele scholen zijn die sterk groeien in afwijking van de opgestelde prognoses. Dit is vooral zichtbaar bij scholen met een bijzonder schoolprofiel en bij scholen die het schoolprofiel in de afgelopen jaren hebben gewijzigd. De grote groei van scholen leidt in een aantal gevallen tot een capaciteitsprobleem waardoor doorverwijzing moet plaats vinden naar lokalen in de buurt van de school. Een ander negatief effect van deze grote groei is de grotere daling van het aantal leerlingen op de scholen in de omgeving van de school die sterk groeit.

naam school	type onderwijs	werkelijk aantal leerlingen	werkelijk aantal leerlingen	prognose in 2011	verschil aantal II. tov prognose	percentage groei in % tov prognose
Eloy	Dalton onderwijs	144	244	173	71	41%
De Vijfster	Vrijeschool onderwijs	95	134	90	44	49%
Passe Partout	Montessori onderwijs	194	202	168	34	20%
Sterrenschool	Flexibele onderwijstijd	104	142	127	15	12%
De Vliegenvier	Flexibele onderwijstijd	81	182	138	44	32%

tabel 3

In tabel 3 is een aantal scholen opgenomen waarvan de groei van de school sterk afwijkt van de opgesteld prognoses uit 2011 en 2014. Daarbij wordt opgemerkt dat de groei in een aantal gevallen wordt veroorzaakt door een hoge zij-instroom van leerlingen. Ouders stappen veel sneller dan vroeger tijdens de basisschoolperiode van hun kinderen over van de ene school naar de andere school.

4.1.5 Resultaat

De Gemeente Apeldoorn ziet het samenvoegen van de verschillende functies binnen een kindcentrum als een positieve ontwikkeling om de inhoudelijke samenwerking tussen partijen te bevorderen en te komen tot een doorgaande leerlijn. Daarbij wordt wel de zorg uitgesproken over het grote aantal kleine scholen dat de ontwikkeling van integrale kindcentra kan belemmeren en vertragen. Verder is de forse groei en krimp van individuele scholen een zorgelijke ontwikkeling die de condities, waaronder kwalitatief verantwoord onderwijs wordt gegeven, kunnen verzwakken. Dit kan leiden tot knelpunten in de capaciteit van de school. Investerings in de huisvesting voor het basisonderwijs zullen na 2016 daarom vooral ingezet worden om invulling te geven aan de onderwerpen beschreven in het beleidskader.

4.2 Basisscholen in de dorpen

Het buitengebied van de gemeente Apeldoorn bestaat uit een aantal dorpen waar ook basisscholen zijn gevestigd. In deze paragraaf worden de verschillende dorpen nader beschreven. Daarbij wordt een analyse geven van de prognose per school en per dorp. De ontwikkeling van de leerlingenaantallen is zichtbaar gemaakt in tabel 4.

school	dorp	werkelijk	werkelijk	prognose	verschil	prognose	prognose
		2011	2014	2014		2025	2035
Pr. Juliana	Lieren	76	75	72	3	59	60
Pr. Beatrix	Wenum Wiesel	109	63	88	-25	53	58
Beemte	Beemte	45	37	39	-2	37	40
Beekbergen	Beekbergen	187	170	166	4	180	186
Oosterhuizen	Oosterhuizen	120	112	106	6	102	101
De Tweede Stee	Loenen	168	144	150	-6	133	137
Dalk	Klarenbeek	70	56	64	-8	55	52
De Poort	Loenen	91	95	93	2	89	91
Kakelhof	Hoenderloo	84	18	70	52	<i>gesloten in 2015</i>	
Rehoboth	Uddel	362	331	339	-8	312	321
PW. Alexander	Uddel	165	139	148	-9	132	137
		1393	1222	1265	-43	1152	1183

tabel 4

4.2.1 Uddel

In het dorp Uddel zijn 2 basisscholen gevestigd. **Basisschool Rehoboth** en de **prins Willem Alexander school**. Vanwege de bijzondere richting van beide scholen hebben de scholen een voedingsgebied dat veel groter is dan het dorp zelf en de naaste omgeving. Tot 2007 was er ook een openbare basisschool gevestigd in het dorp. Deze school heeft opgehouden te bestaan in 2007 omdat het aantal leerlingen was teruggelopen tot 12. Voor beide scholen geldt dat de lange termijn prognoses stabiliteit laat zien in de leerlingen aantallen. Wat betreft de leerlingen aantallen hebben beide scholen een bestaansrecht voor de komende 20 jaar.

4.2.2 Klarenbeek

In het dorp Klarenbeek zijn 2 basisscholen gevestigd. Basisschool **de Dalk** en basisschool **de Kopermolen**. De Dalk is een openbare school en is gevestigd op het grondgebied van de Gemeente Apeldoorn. De Kopermolen is een rooms katholieke basisschool en is gevestigd op het grondgebied van de gemeente Voorst. Het voedingsgebied van beide scholen beperkt zicht tot het dorp Klarenbeek en de directe omgeving. Basisschool de Dalk laat in de prognoses een stabiliteit zien in het aantal leerlingen. De vraag is echter of de school bestaansrecht heeft als het aantal leerlingen harder daalt dan de prognose aangeeft. Bepalend daarbij zijn de kwaliteit van het onderwijs en de toekomstige schoolkeuze van de ouders.

In de periode 2010 - 2013 is de mogelijkheid van realisatie van een brede school voor beide scholen onderzocht. De huidige economische omstandigheden, de beperkte mogelijkheden om de komende jaren woningbouw te realiseren en de financiële armslag van gemeenten en schoolbesturen hebben laten zien dat een haalbare en verantwoorde realisatie van een brede school op dit moment niet mogelijk is. De schoolbesturen blijven met elkaar in gesprek over leerlingenaantallen en samenwerking.

4.2.3 Loenen

In het dorp Loenen zijn 2 basisscholen gevestigd. Openbare basisschool **de Tweede Stee** en katholieke basisschool **de Poort**. Het voedingsgebied van beide scholen beperkt zicht tot het dorp Loenen en de directe omgeving. Beide scholen laten in de recent opgestelde prognoses een stabiliteit zien in het aantal leerlingen. De scholen hebben de komende jaren bestaansrecht bij de huidige verdeling van de leerlingen. De schoolbesturen dienen wel met elkaar in gesprek te gaan over de leerlingenaantallen. Grote groei van de ene school, leidt tot forse krimp van de andere school.

4.2.4 Beekbergen en Hoenderloo

In **Beekbergen** is openbare basisschool Beekbergen gevestigd. De school laat in de prognose uit 2015 stabiliteit zien in de leerlingen aantallen. Dit wordt mede veroorzaakt door een hogere zij-instroom van leerlingen uit het voedingsgebied van Hoenderloo. Sinds 1 augustus 2015 is basisschool de Kakelhof in Hoenderloo gesloten. De school maakt onderdeel uit van het multifunctioneel centrum in Beekbergen en heeft voor de komende jaren bestaansrecht.

basisschool Beekbergen

4.2.5 Oosterhuizen

In Oosterhuizen is openbare basisschool Oosterhuizen gevestigd. De school laat in de prognose uit 2015 stabiliteit zien in de leerlingen aantallen. Het voedingsgebied van de school beperkt zich tot het dorp Oosterhuizen en omgeving. De school heeft de komende jaren bestaansrecht bij het huidige aantal leerlingen.

4.2.6 Beemte en Wenum-Wiesel

De buurtschappen Wenum-Wiesel en Beemte liggen dicht naast elkaar in het voedingsgebied van de gemeente Apeldoorn ten Noorden van de stad. Beide buurtschappen hebben hun eigen buurtschool. In het buurtschap Wenum-Wiesel ligt basisschool **prinses Beatrix**. Basisschool **Beemte** ligt in het buurtschap Beemte. Beide scholen vallen onder het bestuur van PCBO Apeldoorn. Het gaat om twee zeer kleine scholen die ieder hun eigen historie hebben en een sterke achterban vanuit de eigen gemeenschap. Basisschool prinses Beatrix bestaat in 2016 honderd jaar. In deze school is in 2010 nog fors geïnvesteerd door uitbreiding van het aantal lokalen en de realisatie van BSO.

Het aantal leerlingen bij basisschool prinses Beatrix is de afgelopen 4 jaar echter sterk gedaald door een hoge zij-uitstroom en minder instroom van leerlingen. Het aantal leerlingen bij basisschool Beemte is gedaald door minder instroom van leerlingen (tabel 5).

school	aantal leerlingen			
	2011	2012	2013	2014
basisschool Prinses Beatrix	109	97	78	63
basisschool Beemte	45	43	39	37

tabel 5

Het voortbestaan van beide scholen is de komende jaren onzeker. De prognose laat een stabiliteit van het aantal leerlingen zien voor de komende jaren maar de hoge zij-uitstroom van de afgelopen jaren maakt duidelijk dat een aantal ouders een keuze maken voor andere (grotere) scholen in de buurt van beide scholen. Het voortbestaan van beide scholen heeft de volledige aandacht van het bestuur van PCBO Apeldoorn. Onderzocht wordt wat de mogelijkheden zijn van samenwerking met basisschool de Diamant (basisschool Beemte) en basisschool de Sjofer (basisschool prinses Beatrix). Deze scholen vallen ook onder het bestuur van PCBO Apeldoorn. Basisschool prinses Beatrix heeft een hoge boekwaarde (€ 1,4 miljoen). Sluiting van deze school leidt tot een fors boekwaardeverlies voor de Gemeente Apeldoorn.

4.2.7 Lieren

Het dorp Lieren ligt tussen de dorpen Beekbergen en Oosterhuizen. Deze beide dorpen hebben een eigen openbare school en vallen onder het bestuur van Leerplein055. In het dorp Lieren ligt basisschool **prinses Juliana**. Deze school valt onder het bestuur van PCBO Apeldoorn. De school laat in de prognose uit 2015 stabiliteit zien in het aantal leerlingen. Ouders in de drie genoemde dorpen kunnen op basis van identiteit een keuze maken voor verschillende scholen. Het open houden van de drie scholen vraagt wel om samenwerking tussen de schoolbesturen. Het maken van afspraken over de regulering van het aantal leerlingen is daarbij een mogelijkheid.

4.3 Voortgezet Onderwijs

Door de gezamenlijke schoolbesturen van het voortgezet onderwijs in de regio Apeldoorn e.o. (Apeldoorn, Epe en Voorst) is in 2015 een Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen (RPO) opgesteld voor de periode 2016 - 2021. Daarbij zijn alle onderwijsvoorzieningen in het voortgezet onderwijs in kaart gebracht, inclusief alle (neven) vestigingen. Het doel van het RPO is bestuurlijke overeenstemming te bereiken over het onderwijsaanbod voor de komende 5 jaar. Ook is in het RPO de relatie aangegeven van het bestaande en het toekomstige onderwijsaanbod met het vervolgonderwijs en de arbeidsmarkt in de regio.

4.3.1 Prognoses

Onderdeel van het RPO is een beschrijving van de demografische ontwikkelingen in de regio Apeldoorn en omgeving. Daarbij zijn door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) prognoses opgesteld aan de hand van de basisgeneratie van het gemiddeld aantal 12/13 jarigen per gemeente voor de komende jaren (tabel 6). De prognose voor Apeldoorn laat zien dat de basisgeneratie de komende jaren afneemt met circa 15%. Dit is vergelijkbaar met de prognose

van de basisscholen die door werkt in de prognoses van de scholen voor het voortgezet onderwijs.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Apeldoorn	1962	1940	1945	1882	1788	1762	1750	1729	1715	1702	1688
Epe	420	403	400	378	345	328	322	323	318	312	307
Voorst	299	280	272	287	285	273	289	283	280	276	273
totaal	2681	2623	2617	2547	2418	2363	2361	2335	2312	2290	2244

tabel 6

Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving blijven de inwonersaantallen voor de gemeente Apeldoorn de komende periode (2012-2040) redelijk stabiel (-2,5% tot +2,5%).

4.3.2 Gevolgen voor de huisvesting

Het RPO geeft een analyse van de toekomstige spreiding van het onderwijsaanbod binnen de regio Apeldoorn e.o. Daarbij is ook gekeken naar de gevolgen die dit heeft voor de huisvesting. De volgende punten worden daarbij genoemd:

- De tijdelijke nevenvestigingen in tabel 7 zullen worden omgezet naar permanente vestigingen:

schoolbestuur	school	locatie	aantal m2
Veluwe Onderwijsgroep	Veluws College Cortenbosch	Blekersweg 30	1205 m2
Veluwe Onderwijsgroep	Veluws College Mheenpark	Duizendschoon 8	1812 m2
Stichting AVOO	Gymnasium Apeldoorn	Kastanjelaan 17	1892 m2
Stichting AVOO	De KSG	Molleruslaan 32	2880 m2
Ver. VO op Ref. grondslag	Jacobus Fruytier SGM	Musschenbroekstraat 11	1692 m2

tabel 7

De individuele schoolbesturen zullen hiervoor een administratieve procedure starten richting het ministerie van OC&W. De omzetting naar een permanente vestiging heeft in alle gevallen geen financiële gevolgen voor de Gemeente Apeldoorn en leidt niet tot kosten. De schoolbesturen blijven verantwoordelijk voor de instandhouding van de gebouwen en het daarbij behorende onderhoud.

- De schoolbesturen hebben aangegeven dat het RPO de komende jaren niet zal leiden tot een verzoek richting de gemeente Apeldoorn voor uitbreiding van de huisvestingscapaciteit door tijdelijke huisvesting of nieuwbouw.

4.3.3 Analyse van de bestaande huisvesting

De afgelopen jaren hebben de nodige wijzigingen plaats gevonden waar het gaat om het aantal leerlingen per school. Een aantal scholen heeft een forse groei doorgemaakt. Andere scholen hebben te maken gehad met een forse daling van het aantal leerlingen. Deze wijzigingen leiden tot leegstand of capaciteitstekorten bij de individuele scholen (zie tabel 8).

Minder leerlingen leidt over het algemeen tot leegstaande lokalen. In een aantal gevallen is er sprake van een lagere bezettingsgraad van lokalen omdat minder leerlingen kiezen voor bepaalde (technische) opleidingen. Ruimten die specifiek voor deze opleidingen zijn ingericht kunnen niet gebruikt worden voor andere opleidingen.

Bij een aantal scholen ontstaat door de forse groei van het aantal leerlingen een tekort aan lokalen. Dit tekort leidt tot overvolle schoolgebouwen, roostertechnische problemen met lokalen en tijdelijk gebruik van extra huisvesting. Bij een aantal scholen zijn voor rekening en risico van de schoolbesturen extra lokalen bijgebouwd. Door de Gemeente Apeldoorn vindt extra controle

plaats op de brandveiligheid en het handhaven van de gebruikersvergunning. Een bijkomend probleem is een tekort aan gymnastiekcapaciteit in de nabijheid van de scholen.

naam	leerlingen	normatief	aanwezige	verschil	leerlingen	normatief	aanwezige	verschil
school	2010	VNG	m2		2014	VNG	m2	
		+ extra m2	2010			+ extra m2	2014	
Walterbosch	1263	8707	9259	552	1498	10193	9259	-934
Cortenbosch 1)	1033	9562	9466	-96	1185	11649	9825	-1824
Mheenpark	833	6127	5781	-346	1022	7409	5781	-1628
De Heemgaard	1363	9508	11251	1743	1335	9404	11251	1847
Chr. Lyceum	1104	7763	6286	-1477	1184	8336	6286	-2050
Sprengeloo	583	6739	12171	5432	708	8047	12171	4124
Gymnasium 2)	586	4348	4247	-101	629	4628	4390	-238
Edison College 2)	1416	13120	13526	406	947	10054	13641	3587
KSG 2)	1245	8709	10975	2266	1124	7920	8584	664
JFS Apeldoorn 3)	1584	13716	13910	194	1405	12825	12950	125
JFS Uddel	552	4304	4407	103	545	4505	4407	-98
totaal	11562	92603	101279	8676	11582	94970	98545	3575

1) het aantal m2 is in 2015 gecorrigeerd in verband met gerealiseerd uitbreiding door VOG

2) het aantal m2 is in 2014 gecorrigeerd na een herberekening door AVOO

2) Het aantal van 12950 m2 is gecorrigeerd in verband met 340 m2 tijdelijke huisvesting (bij) en 1300 m2 VSO cluster 4 (af)

tabel 8

4.3.4 Resultaat

De Veluwe Onderwijsgroep en stichting AVOO zijn met elkaar in gesprek over de vraag wat de verschillende VMBO scholen in huis hebben wat betreft het aanbod en hoe zij dit aanbod in de toekomst willen organiseren. Hierbij dient ook nagedacht te worden over een betere regulering van de leerlingenstromen zoals beschreven is in hoofdstuk 3. Verder moeten de schoolbesturen nadenken over de vraag wat de afname van de basisgeneratie met 15% de komende jaren betekent voor de huisvesting.

De komende 4 jaar wordt niet geïnvesteerd in de uitbreiding van de huisvesting voor het voortgezet onderwijs. Vervangende huisvesting in verband met de kwaliteit van de huisvesting dient afgewogen te worden in relatie tot de afname van de basisgeneratie. Investerings in de kwaliteit van de huisvesting worden afgewogen in de periode na 2019.

4.4 Speciaal Onderwijs

De afgelopen jaren is fors geïnvesteerd in het speciaal onderwijs (SO) en het voortgezet speciaal onderwijs (VSO). In 2011 is voor de SO afdelingen van Het Kroonpad en de Zonnehoek huisvesting opgeleverd binnen het Kristal.

In 2012 heeft een verbouwing plaats gevonden van het schoolgebouw van de Jacobus Fruytier Scholengemeenschap voor het huisvesten van de VSO leerlingen van de nevenvesting van de Obadjaschool uit Zwolle.

In 2014 heeft de verhuizing plaatsgevonden van de VSO afdeling van de Ambelt van de locatie aan de Noorderlaan naar de in 2009 opgeleverde locatie van het OSCAR aan de Gentiaanstraat. De VSO afdeling van de Zonnehoek is in 2014 gerenoveerd. Op het terrein van de Hoenderloo Groep tenslotte wordt in 2016 een nieuwe sporthal opgeleverd voor de leerlingen van het Hoenderloo College. Het bestaande schoolgebouw van de locatie Beets wordt door het bestuur in 2016 gerenoveerd.

Voortgezet Speciaal Onderwijs de Ambelt

4.4.1 Prognoses

Per 1 augustus 2014 is de wet Passend Onderwijs van kracht geworden. De invoering van deze wet betekent een grote transitie binnen het onderwijsveld. De regio Apeldoorn kreeg daarbij te maken met een forse negatieve verevening van bijna € 4 miljoen. Deze verevening heeft ertoe geleid dat de gezamenlijke schoolbesturen hebben besloten de lesplaats OSCAR te sluiten per 1 juli 2015. Een groot deel van de leerlingen van het OSCAR is teruggestroomd naar het reguliere voortgezet onderwijs. Een aantal leerlingen is uitgestroomd naar het VSO. Tabel 9 geeft een overzicht van het aantal leerlingen binnen het speciaal onderwijs in de periode 2009 – 2014.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
speciaal basisonderwijs	600	566	562	509	500	456
speciaal onderwijs (SO)	391	386	375	371	285	274
voortgezet speciaal onderwijs (VSO)	691	736	852	882	919	956
totaal	1682	1688	1789	1762	1704	1686

tabel 9

Voor de periode 2015-2030 zijn nog geen nieuwe prognoses bekend omdat de gevolgen van de invoering van het passend onderwijs voor het aantal leerlingen in het (voortgezet) speciaal onderwijs nog niet te prognosticeren is. De verwachting is dat het aantal leerlingen in het speciale basisonderwijs (SBO) en het speciaal onderwijs (SO) zal stabiliseren of licht zal dalen. Het aantal leerlingen in het voortgezet speciaal onderwijs (VSO) zal naar verwachting sterk dalen door een hoge uitstroom en een lage instroom. Het lagere aantal leerlingen binnen het SBO en het SO zijn daarbij een indicatie.

Recent heeft de Ambelt (cluster 4) aangegeven haar strategische koers drastisch te wijzigen in verband met de invoering van het passend onderwijs. Daarbij zijn stappen gezet die relevant zijn voor de gemeente Apeldoorn, te weten:

- Het overdragen van de SO en VSO locaties in Apeldoorn aan De Onderwijsspecialisten in Arnhem (cluster 3). Deze organisatie heeft ook 2 scholen voor SO en VSO in Apeldoorn (Kristal);
- Het inrichten van een onderwijsexpertisecentrum in Apeldoorn waar een compleet lesprogramma zal worden aangeboden. Het onderwijsgebouw aan de Gentiaanstraat (het oude OSCAR) blijft daarbij in gebruik voor de doelgroep uit het (voortgezet) speciaal onderwijs.

Welke gevolgen de koerswijziging van de Ambelt heeft voor het aantal leerlingen binnen het speciaal onderwijs in de regio Apeldoorn is onduidelijk. Hierover vindt op dit moment het gesprek plaats met de Ambelt.

4.4.2 Resultaat

De komende 4 jaar wordt niet geïnvesteerd in uitbreiding van de huisvesting voor het speciaal onderwijs. Nieuwe investeringen in de kwaliteit van de huisvesting worden afgewogen in de periode na 2019.

4.5 Gymzalen en sporthallen

In hoofdstuk 2 is het beleid beschreven met betrekking tot het bewegingsonderwijs binnen het basisonderwijs. Het resultaat van dit beleid is dat er, verspreid over de stad Apeldoorn, een fijnmazig aanbod aan gymzalen aanwezig is gericht op het geven van bewegingsonderwijs aan de leerlingen van het basisonderwijs. Daarnaast zijn diverse sporthallen aanwezig voor het geven van bewegingsonderwijs aan de leerlingen van het voortgezet onderwijs. De gymzalen en sporthallen worden 's avonds en in het weekend gebruikt door verenigingen en particulieren. De bestaande gymzalen hebben voor de langere termijn een bestaansrecht omdat ze nodig zijn voor het basisonderwijs. In tabel 10 is de bezettingsgraad aangegeven van de gymzalen die 40 jaar oud zijn en dringend gerenoveerd moeten worden.

	locatie gymzaal	aantal gymuren	bezetting (26 uur = 100%)
1	Agricolastraat 18	21	81%
2	Angerenstein 17	12	46%
3	Aristotelesstraat 106	15	58%
4	B. Ballotstraat 78	16,5	63%
5	Burglaan 44	26,25	101%
6	De Kempe 45 (Loenen)	12	46%
7	Edelenveld 413	25	96%
8	Eekschillersdreef 1	9	35%
9	Gentiaanstraat 76	18	69%
10	Germanenlaan 76	31	119% ²⁾
11	Glazeniershorst 406	18	69%
12	Groenlingweg 25	21	81%
13	Klarenbeekseweg 129 (Klarenbeek) *)	3	12%
14	Mangaanstraat 2	27	104%
15	Mariannelaan 19a	26,5	102%
16	Molleruslaan 32	33	127%
17	Morinistraat 4	27,5	106%
18	Rederijkershoeve 18	23,5	90%
19	Steenhouwersdonk 215	23,5	90%
20	Tormentilstraat 55	18,5	71%
21	Valkeniersdonk 201 *)	4,5	17%

tabel 10

*) De gymzalen aan de Klarenbeekseweg 129 is in pandig in de school en wordt alleen door de leerlingen van de Dalk gebruikt. In deze gymzaal wordt alleen achterstallig onderhoud uitgevoerd. Hetzelfde geldt voor de gymzaal aan de Valkeniersdonk 201. Deze gymzaal wordt sinds kort alleen nog gebruikt voor de leerlingen van basisschool Het Gilde. In afwachting van de toekomst van deze basisschool wordt ook bij deze gymzaal alleen achterstallig onderhoud uitgevoerd.

²⁾ Gymzalen met een bezettingsgraad van meer dan 100% worden ook gebruikt door leerlingen van het voortgezet onderwijs.

5 Berekeningsnorm voor investeringen

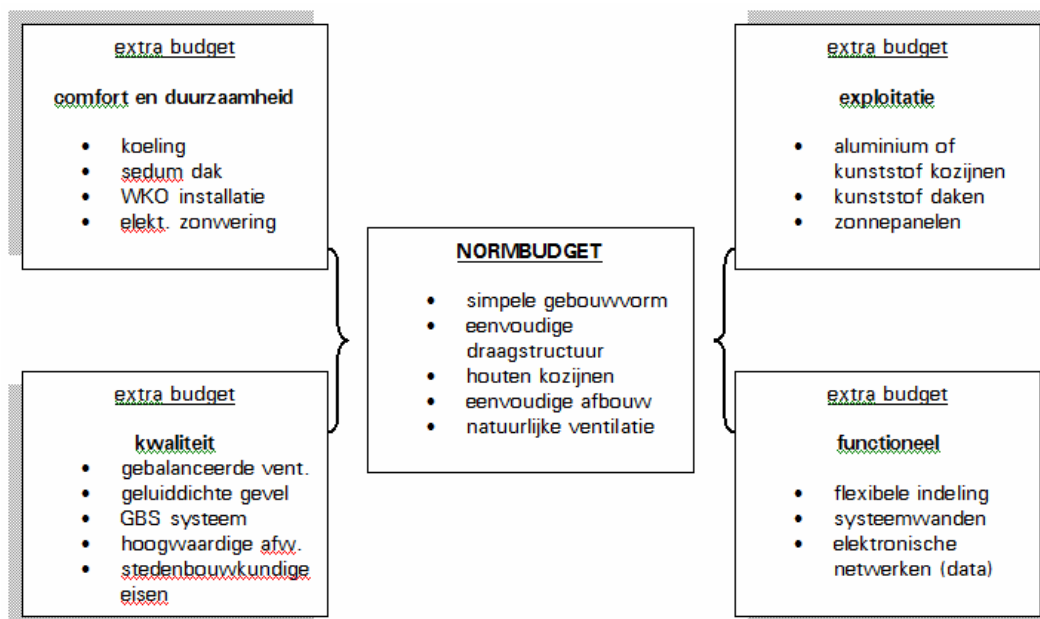
Binnen onderwijshuisvesting wordt bij nieuwbouw en uitbreiding gewerkt met een berekeningsnorm voor investeringen zoals deze jaarlijks wordt vastgesteld door de VNG. Als het gaat om renovatie en groot onderhoud dan geldt hiervoor geen specifieke norm. De afweging om te komen tot vervangende nieuwbouw of renovatie is o.a. afhankelijk van de investeringen die gedaan moeten worden in de bestaande schoolgebouwen.

5.1 Berekeningsnorm bij nieuwbouw

Door de TU Delft is een onderzoek uitgevoerd naar de normkosten en de werkelijke kosten bij nieuwbouw van schoolgebouwen binnen het basisonderwijs. De berekeningsnorm voor investeringen is in de jaren '90 bepaald door de VNG en is gebaseerd op de realisatie van een sober en doelmatig gebouw. Deze norm is in de afgelopen jaren alleen geïndexeerd.

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat bij 50 tot 80% van de uitgevoerde projecten sprake is van een kostenoverschrijding van het normbudget dat bepaald is door de VNG. De gemiddelde overschrijding is daarbij 20 - 25%. Ook uit een door de Gemeente Apeldoorn uitgevoerde analyse van nieuwbouw- en renovatieprojecten, die in het recente verleden binnen de Gemeente Apeldoorn zijn uitgevoerd, komt deze overschrijding naar voren.

De oorzaak van de overschrijding moet gevonden in de huidige maatschappelijke norm. Deze is een geheel andere dan die sinds de decentralisatie in 1996 geldt. Hogere eisen ten opzichte van het lage normbudget hebben betrekking op comfort en duurzaamheid, kwaliteit, functionaliteit en de exploitatie van het gebouw. Deze eisen zijn uitgesplitst in onderstaande schema.

Voor het bepalen van de berekeningsnorm bij nieuwbouw zijn de volgende uitgangspunten van belang:

Voor het IHP 2016-2019 geldt als berekeningsnorm voor investeringen in renovatie of vervangende nieuwbouw de basisnorm van de VNG met een maximale opslag percentage van 20% voor het kwaliteitskader met betrekking tot comfort en duurzaamheid, kwaliteit, functionaliteit en de exploitatie van het gebouw.

5.2 Renovatie of nieuwbouw

Een groot aantal schoolgebouwen binnen het basisonderwijs is 40 jaar of ouder. Voor deze schoolgebouwen dient de afweging gemaakt te worden om te investeren in renovatie of vervangende nieuwbouw. Bij deze afweging zijn de onderwerpen zoals beschreven in het beleidskader (hoofdstuk 3) het uitgangspunt. Daarnaast worden de volgende afwegingscriteria genoemd.

Leerlingenprognoses

Bij de afweging om een keuze te maken voor vervangende nieuwbouw of renovatie wordt gekeken naar de lange termijn prognoses van de scholen als het gaat om groei, stabiliteit of daling van het aantal leerlingen (krimp).

Boekwaarde

De hoogte van de huidige boekwaarde van een schoolgebouw bepaalt mede de keuze voor vervangende nieuwbouw of renovatie. Indien de boekwaarde hoog is in verband met investeringen die in het verleden in een schoolgebouw zijn gedaan, dan zal eerder de keuze worden gemaakt om het bestaande schoolgebouw te renoveren. Op de bestaande boekwaarde zal daarbij de komende 20 jaar verder worden afgeschreven.

Samenvoeging van scholen

Indien de afwegingen gemaakt worden om te investeren in vervangende nieuwbouw dient gekeken te worden naar de functie van de school in haar omgeving en de mogelijkheid om gezamenlijke huisvesting te realiseren met andere scholen die ook in aanmerkingen komen voor renovatie of vervangende nieuwbouw.

Investeringskosten in renovatie versus vervangende nieuwbouw:

De hoogte van de investeringskosten door middel van renovatie (afschrijving 20 jaar) wordt afgezet tegen de hoogte van de berekeningsnorm bij nieuwbouw (afschrijving 60 jaar). Bij deze afwegingen worden de volgende uitgangspunten gehanteerd (rekening houdend met de overige afwegingscriteria zoals deze zijn beschreven):

investeringskosten renovatie	< 20%	→ afweging groot onderhoud
investeringskosten renovatie	20% - 70%	→ afweging integrale renovatie
investeringskosten renovatie	> 70%	→ afweging vervangende nieuwbouw

5.3 Bijdrage van de schoolbesturen in de totale kosten

Indien sprake is van renovatie of vervangende nieuwbouw van bestaande schoolgebouwen worden er met de schoolbesturen afspraken gemaakt over een bijdrage van de schoolbesturen in de totale kosten die betrekking hebben op het onderhoud van de desbetreffende school. Het gaat hierbij om onderhoud waarvoor de schoolbesturen via de Materiële Instandhouding vanuit de rijksoverheid jaarlijks een vergoeding krijgen. Over de hoogte van deze bijdrage dienen nadere afspraken gemaakt te worden met de schoolbesturen bij het invullen van de investeringsruimte voor de planperiode 2016 - 2019. Een eerste globale inschatting van de gemeente is dat het hierbij gaat om een percentage tussen de 20% en 30%.

Binnen de huidige wetgeving is sprake van een investeringsverbod voor het basis- en (voortgezet) speciaal onderwijs. Deze wetgeving wordt door zowel gemeenten als schoolbesturen als beperkend en te rigide ervaren. Zeker daar waar het gaat om investeringen in kwaliteit die boven de eisen van het huidige bouwbesluit uit gaan en investeringen in energiezuinigheid en onderhoudsarme, duurzame materialen. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) pleit in de recent verschenen toekomstvisie over onderwijshuisvesting voor een opheffing van het investeringsverbod ³⁾.

³⁾ VNG, toekomstvisie onderwijshuisvesting: *De lat omhoog!* 10 september 2015

6 Projecten 2016

In dit hoofdstuk worden de projecten toegelicht waarvoor investeringruimte wordt gevraagd voor het jaar 2016. Het gaat om projecten waarvoor geld gereserveerd was binnen de kadernota 2012 - 2015. Deze projecten zijn uitgesteld in verband met de bezuinigen die gerealiseerd zijn in 2012. Het gaat om de renovatie of vervangende nieuwbouw van 3 basisscholen die 40 jaar of ouder zijn en om de renovatie van 19 gymzalen die dezelfde leeftijd hebben.

6.1 Renovatie basisschool 't Schrijvertje

6.1.1 Beschrijving van de school

Het oorspronkelijke schoolgebouw van basisschool 't Schrijvertje is gebouwd in 1972. In de loop der jaren is het schoolgebouw diverse keren aangepast en uitgebreid met één lokaal. De aanwezige patio is daarbij overdekt en bij de school betrokken. De oorspronkelijke structuur van het gebouw is volledig verloren gegaan en de functionele kwaliteit is slecht. De technische installaties zijn sterk gedateerd, het gebouw is niet geïsoleerd en beschikt nog over de oorspronkelijke kozijnen en enkel glas. De school ligt op een ruime kavel in de buurt Sluisoord. De verbinding tussen het schoolplein en de omliggende buitenruimte geeft de leerlingen goede mogelijkheden om buiten te spelen. Er is een goede verstandhouding met de buurt en weinig sprake van vandalisme.

6.1.2 Voedingsgebied van de school

Basisschool 't Schrijvertje is een gereformeerde basisschool en heeft als voedingsgebied de gehele gemeente Apeldoorn. Het grootste aantal leerlingen is afkomstig uit de wijk Noord-Oost (ca. 60%). De overige leerlingen komen met name uit de wijken Noord en Zuid-Oost. Een kaart met de herkomstgegevens van de leerlingen is bijgevoegd als **bijlage 2**.

De recent opgestelde prognose laat een toegenomen belangstelling zien vanuit gebieden waar maar enkele leerlingen uit afkomstig zijn. De school ervaart zelf meer belangstelling vanuit een groter aantal kerkelijke gemeenten. De belangstelling vanuit de wijk Zuidbroek zal volgens de prognose iets afnemen. Voor de langere termijn is de verwachting dat het aantal leerlingen zal schommelen rond de 170 leerlingen met een ruimtebehoefte van 7 lokalen.

6.1.3 Afwegingskader renovatie of vervangende nieuwbouw

De basis voor het afwegingskader om te komen tot renovatie of vervangende nieuwbouw is het integrale rapport dat in 2011 is opgesteld op basis van de uitgangspunten beschreven in hoofdstuk 3. Het resultaat is een factsheet van basisschool 't Schrijvertje die opgenomen is als **bijlage 3**. De bedragen zijn geactualiseerd naar prijspeil 2015 en het toe te passen kwaliteitskader. De uitkomst van deze analyse geeft een verwachting van de renovatiekosten ten opzichte van de kosten voor nieuwbouw. In de situatie van 't Schrijvertje zijn de kosten voor renovatie 65,4% ten opzichte van de kosten van nieuwbouw. Zie ook de berekening in tabel 10. Op basis van de afweging die gemaakt is, is de conclusie dat de school in aanmerking komt voor renovatie.

6.1.4 Inzet van tijdelijke huisvesting

Tijdens de renovatie van het schoolgebouw moeten de leerlingen van de school gedurende circa één schooljaar op een andere locatie gehuisvest worden. Hiervoor is gekeken naar huisvesting in de omgeving van de school. De leerlingen zullen tijdelijk ondergebracht worden in de volgende 2 leegstaande schoolgebouwen in de nabijheid van basisschool 't Schrijvertje:

- Gentiaanstraat 78, voormalige basisschool de Gentiaan (753 m²),
- Kalmoesstraat 2, voormalige dislocatie basisschool Ichtus (430 m²).

Met het schoolbestuur worden afspraken gemaakt over de kosten voor het tijdelijk gebruik van deze schoolgebouwen. Uitgangspunt daarbij is dat het schoolbestuur de materiële instandhoudingvergoeding afdraagt.

6.1.5 Financieel

Het afwegingskader maakt dat voor dit schoolgebouw de keuze wordt gemaakt voor renovatie van de huidige locatie. Dit betekent de volgende doorrekening van het investeringskader rekeninghoudend met de berekeningsnorm voor investeringen zoals beschreven in hoofdstuk 5.

berekeningsnorm investering renovatie 't Schrijvertje			
berekening nieuwbouw			
norm VNG	7 lokalen / 980 m2	(school = 1043 m2)	€ 1.252.064
	paalfundering		€ 48.004
	speellokaal		€ 101.183
		totaal norm	€ 1.401.251
kwaliteitskader	20%		€ 280.250
		totaal	€ 1.681.502
berekening renovatie			
renovatiekosten	rapport PVM 2011		€ 817.560
toeslag	indexatie en kwaliteitskader		€ 282.698
		totaal	€ 1.100.258
afweging	renovatiekosten versus nieuwbouw		65,4%
*) renovatiekosten berekend op basis van 980 m2 / 1043 m2			

tabel 11

De boekwaarde blijft geactiveerd. Hierop wordt de komende 20 jaar verder afgeschreven. De verhuiskosten en de kosten voor het in gebruik nemen van de tijdelijke huisvesting worden opgenomen in de begroting onderwijshuisvesting voor 2016 en 2017.

6.2 Renovatie basisschool De Vijfster

6.2.1 Beschrijving van de school

Het schoolgebouw van basisschool De Vijfster is gebouwd in 1972. In de loop der jaren is het schoolgebouw aangepast in verband met nieuwe eisen aan de brandveiligheid. Binnen de school is kinderopvang aanwezig in een aantal leegstaande ruimten. Deze ruimten zijn hiervoor verbouwd. De functionele kwaliteit van het gebouw is matig en de technische installaties zijn sterk gedateerd. Het gebouw is niet geïsoleerd en beschikt voor een gedeelte nog over de oorspronkelijke kozijnen en enkel glas. De school is gebouwd op een ruimte kavel in de buurt Orden. Het schoolplein is ruim voldoende van omvang en ingericht volgens het concept van het natuurlijk spelen. Er is een goede verstandhouding met de buurt en weinig sprake van vandalisme.

6.2.2 Voedingsgebied van de school

Basisschool de Vijfster is een vrije school en heeft als voedingsgebied de hele gemeente Apeldoorn. Omdat de school gelegen is in de wijk West komt het grootste aantal leerlingen uit deze wijk, circa 55%. De overige leerlingen wonen gelijkmatig verspreid over de andere wijken. Een kaart met de herkomstgegevens van de leerlingen is bijgevoegd als **bijlage 4**.

De recent opgestelde prognose laat een forse toename zien van het aantal leerlingen bij de school. Dit wordt de afgelopen 2 jaar met name veroorzaakt door een hogere instroom van de vierjarigen en een hoge zij-instroom. In de vorige prognose was het omgekeerde het geval.

Voor de langere termijn is de verwachting dat het aantal leerlingen zal schommelen rond de 180 - 200 leerlingen met een ruimtebehoefte van 8 lokalen. De landelijke Vereniging van vrijescholen hanteert gemiddeld een percentage van 2% voor het totaal aantal leerlingen binnen een gemeente dat onderwijs volgt op een vrije school. Binnen de Gemeente Apeldoorn zou het dan gaan om ca. 260 leerlingen. De verwachting is niet dat dit aantal leerlingen de komende jaren zal worden gehaald.

6.2.3 Afwegingskader renovatie of vervangende nieuwbouw

De basis voor het afwegingskader om te komen tot renovatie of vervangende nieuwbouw is het integrale rapport dat in 2011 is opgesteld op basis van de uitgangspunten beschreven in hoofdstuk 3. Het resultaat is een factsheet van basisschool De Vijfster die opgenomen is als **bijlage 5**. De bedragen zijn geactualiseerd naar prijspeil 2015 en het toe te passen kwaliteitskader. De uitkomst van deze analyse geeft een verwachting van de renovatiekosten ten opzichte van de kosten voor nieuwbouw. In de situatie van De Vijfster zijn de kosten voor renovatie 63,6% ten opzichte van de kosten van nieuwbouw. Zie ook de berekening in tabel 11. Op basis van de afweging die gemaakt is, is de conclusie dat de school in aanmerking komt voor renovatie.

6.2.4 Inzet van tijdelijke huisvesting

Tijdens de renovatie van het schoolgebouw moeten de leerlingen van de school gedurende circa één schooljaar op een andere locatie gehuisvest worden. Hiervoor is gekeken naar huisvesting in de omgeving van de school. De leerlingen zullen tijdelijk ondergebracht worden in het schoolgebouw aan de Jachthoornlaan 15 (voormalige basisschool Tabitha). Medegebruik kan eventueel plaats vinden in een aantal leegstaande lokalen bij de basisscholen De Korenaar en De Wegwijzer. De 3 genoemde locaties bevinden zich in de nabijheid van basisschool de Vijfster.

Met het schoolbestuur worden afspraken gemaakt over de kosten voor het tijdelijk gebruik van deze schoolgebouwen. Uitgangspunt daarbij is dat het schoolbestuur de materiële instandhoudingsvergoeding afdraagt.

6.2.5 Financieel

Het afwegingskader maakt dat voor dit schoolgebouw de keuze wordt gemaakt voor renovatie van de huidige locatie. Dit betekent de volgende doorrekening van het investeringskader rekeninghoudend met de berekeningsnorm voor investeringen zoals beschreven in hoofdstuk 5.

berekeningsnorm investering renovatie De Vijfster			
berekening nieuwbouw			
norm VNG	8 lokalen / 1085 m ²	(school = 1475 m ²)	€ 1.375.891
	paalfundering		€ 53.467
	speellokaal		€ 101.183
		totaal norm	€ 1.530.541
kwaliteitskader	20%		€ 306.108
		totaal	€ 1.836.650
berekening renovatie			
renovatiekosten *)	rapport PVM 2011		€ 881.918
toeslag	indexatie en kwaliteitskader		€ 286.533
		totaal	€ 1.168.451
afweging	renovatiekosten versus nieuwbouw		63,6%

*) renovatiekosten berekend op basis van 1085 m² / 1475 m²

tabel 12

De verhuiskosten voor De Vijster en de kosten voor het in gebruik nemen van de tijdelijke huisvesting worden opgenomen in de begroting onderwijshuisvesting voor 2016 en 2017.

6.3 Nieuwbouw Eben Haëzerschool

6.3.1 Beschrijving van de school

De Eben Haëzerschool bestaat uit 2 locaties. Eén locatie is gevestigd in Teuge. De 2de locatie is gevestigd in Apeldoorn aan de Gijsbrechtgaarde 110. De school in Apeldoorn bestaat sinds 2007 en is gehuisvest in bestaande tijdelijke huisvesting. Daarbij zijn in het verleden afspraken gemaakt over de realisatie van nieuwbouw voor deze school en de verdeling van de hoge kosten voor het huidige onderhoud. Het uitgangspunt was om in de periode 2012-2015 budget beschikbaar te stellen voor nieuwbouw. Met het bestuur van de Eben-Haëzerschool zijn afspraken gemaakt om de realisatie van de nieuwbouwplannen met 5 jaar uit te stellen gezien de financiële situatie van de Gemeente Apeldoorn.

Het schoolgebouw is opgebouwd uit semi-permanente units en heeft tussenwanden van hout. Het gebouw is daardoor zeer gehorig. Verder mist de school alle basisvoorzieningen van een modern schoolgebouw zoals een centrale ruimte, verwerkingsruimten, faciliteiten voor computers en bergruimten. Technisch voldoet de school niet aan de nieuwe eisen van het bouwbesluit en is slecht geïsoleerd. De Gemeente Apeldoorn heeft daarbij jaarlijks hoge kosten voor het buitenonderhoud van de gevelpanelen en het dak is aan vervanging toe. Het schoolgebouw is gebouwd op een ruime kavel die voldoende mogelijkheden geeft om buiten te spelen. Op het terrein van de school is door het schoolbestuur tijdelijk een unit geplaatst voor het realiseren van kinderopvang.

6.3.2 Voedingsgebied van de school

Over het voedingsgebied van beide locaties is in het verleden afspraken gemaakt door het schoolbestuur. De leerlingen in de wijken Oost en Noord-Oost gaan in de regel naar de locatie in Teuge. De leerlingen uit de overige wijken gaan naar de Eben Haëzerschool aan de Gijsbrechtgaarde 110. Verder zitten er een groot aantal leerlingen uit de omgeving van Beekbergen en Lieren op de school in Apeldoorn. De huidige school ligt midden in het voedingsgebied en is goed bereikbaar voor de leerlingen die van ver komen. Een kaart met de herkomstgegevens van de leerlingen van beide locaties is bijgevoegd als **bijlage 6**. De recent opgesteld prognose omschrijft een licht toegenomen belangstelling in de afgelopen jaren. De lange termijn prognose is constant en stabiliseert op circa 275 leerlingen. De permanente ruimtebehoefte blijft hiermee 12 lokalen.

6.3.3 Afwegingskader renovatie of vervangende nieuwbouw

Met betrekking tot de huisvesting van de Eben Haëzerschool is geen afweging gemaakt voor renovatie of vervangende huisvesting omdat bij dit schoolgebouw sprake is van tijdelijke huisvesting. Het schoolgebouw is opgebouwd uit geprefabriceerde units. De tijdelijke huisvesting zal vervangen worden door permanente huisvesting door de realisatie van nieuwbouw op de bestaande locatie.

6.3.4 Inzet van tijdelijke huisvesting

Tijdens de realisatie van vervangende nieuwbouw op de bestaande locatie moeten de leerlingen van de school gedurende circa één schooljaar op een andere locatie gehuisvest worden. Hiervoor is gekeken naar huisvesting in de omgeving van de school. De leerlingen zullen tijdelijk ondergebracht worden in de volgende 2 leegstaande schoolgebouwen in de nabijheid van de Eben Haëzerschool:

- Warenargaarde 225, voormalige basisschool Gong Matengarde (1102 m²),
- Valkeniersdonk 202, leegstaande lokalen bij basisschool Het Gilde (600 m²).

Met het schoolbestuur worden afspraken gemaakt over de kosten voor het tijdelijk gebruik van deze schoolgebouwen. Uitgangspunt daarbij is dat het schoolbestuur de materiële instandhoudingvergoeding afdraagt.

6.3.5 Financieel

Het afwegingskader maakt dat voor dit schoolgebouw de keuze wordt gemaakt voor nieuwbouw op de huidige locatie. Dit betekent de volgende doorrekening van het investeringskader rekeninghoudend met de berekeningsnorm voor investeringen zoals beschreven in hoofdstuk 5.

berekenningsnorm investering nieuwbouw Eben Haezerschool			
berekening in lokalen			
norm VNG	12 lokalen / 1505 m2	€	1.871.200
	paalfundering	€	75.319
	speellokaal	€	101.183
		totaal norm	€ 2.047.702
kwaliteitskader	20%	€	409.540
		totaal	€ 2.457.242
boekwaarde (2016)		€	835.000

tabel 13

De sloopkosten, de verhuiskosten en de kosten voor het in gebruik nemen van de tijdelijke huisvesting worden opgenomen in de begroting onderwijshuisvesting voor 2016 en 2017. De afwaardering op de boekwaarde is meegenomen in de begroting.

6.4 Renovatie 19 gymzalen

In hoofdstuk 2 is het beleid beschreven met betrekking tot het bewegingsonderwijs aan de leerlingen binnen het basisonderwijs. Rekening houdend met de meest recente prognoses en de bezettingsgraad van de gymzalen die beschreven is in hoofdstuk 3 kan geconstateerd worden dat alle gymzalen die 40 jaar en ouder zijn een bestaansrecht hebben voor de komende jaren. Deze gymzalen dienen daarom gerenoveerd te worden. Het doel van de renovatie is het (duurzaam) door exploiteren van de bestaande gymzalen voor de komende 20 jaar.

6.4.1 Uitgevoerd onderzoek

In 2010 is door Accres, in samenwerking met de eenheid Vastgoed en Grond, een onderzoek uitgevoerd naar de technische kwaliteit van de bestaande gymzalen die 40 jaar of ouder zijn. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat een groot aantal gebouwonderdelen sterk verouderd is en niet is aangepast na de ingebruikname van de gymzalen in 1971. De beoogde renovatiewerkzaamheden die uit de quickscan naar voren zijn gekomen, zijn opgenomen in de kaderstelling 2012-2015 die in november 2011 door de raad is vastgesteld. In 2012 is echter het besluit genomen de genoemde werkzaamheden uit te stellen en de daardoor vrijkomende middelen als bezuiniging te realiseren.

Door de eenheid Vastgoed en Grond is dit jaar het onderzoek dat uitgevoerd was in uit 2010 geactualiseerd. Daarnaast is aanvullend onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden van verduurzaming van de gymzalen. Aanleiding hiervoor is de investeringsimpuls die is ontvangen van de Provincie Gelderland. Voor het programma 'Wijken en dorpen' is een bedrag van € 1,2 miljoen opgenomen voor het verduurzamen van voorzieningen in wijken en dorpen. Met betrekking tot de sportaccommodaties wordt geld ingezet voor het renoveren en verduurzamen van de bestaande gymzalen. In de projectopdracht aan Vastgoed en Grond is hiervoor een bedrag opgenomen van € 600.000,-.

Verder zijn in het onderzoek de werkzaamheden meegenomen die betrekking hebben op het onderhoud dat niet is uitgevoerd in de periode 2011-2013 en het onderhoud dat gepland staat voor de periode 2014-2016. De reserve die hiervoor is opgebouwd door Accres bedraagt ca.

€ 1,3 miljoen. Het totale bedrag wordt verrekend met Accres en is voor een bedrag van € 1,0 miljoen al gereserveerd in de reserve onderwijshuisvesting.

Naar aanleiding van het geactualiseerde onderzoek uit 2010 heeft de eenheid Vastgoed en Grond het volgende advies opgesteld:

“De eenheid Vastgoed en Grond adviseert om de renovatiewerkzaamheden van de 19 gymzalen die 40 jaar en ouder zijn niet langer uit te stellen. De staat van diverse onderdelen, zoals de was- en kleedruimtes, de installatietechniek, en diverse gevel- en vloerconstructies is van dermate slechte kwaliteit dat hiermee het goed en veilig functioneren van de gymzalen in het gedrang komt. Met het uitstellen van deze werkzaamheden over de periode 2010 tot 2015 is de situatie verslechterd.

In de volgende paragrafen wordt een korte opsomming gegeven van de meest voorkomende gebreken en uit te voeren maatregelen, die vanuit de quickscan uit 2010 en het geactualiseerde onderzoek uit 2015 zijn geconstateerd.

6.4.2 Constructieve gebreken

Tijdens het uitgevoerde onderzoek in 2015 zijn constructieve gebreken geconstateerd die in 2010 nog niet bekend waren. Het gevelmetselwerk van de gymzalen moet hersteld worden door het plaatsen van extra (spouw)ankers en lateien ter plaats van de deuropeningen. Daarnaast is het voegwerk van de gevels slecht. Verder is gebleken dat bij een aantal gymzalen een vloersysteem is toegepast waarvan nu blijkt dat de betonsamenstelling niet meer van voldoende kwaliteit is (betonrot). Deze vloeren dienen gedeeltelijk vervangen te worden.

Tenslotte zullen er extra noodoverstorten in de dakranden geplaatst moeten worden, om bij hevige regenval het hemelwater voldoende te kunnen afvoeren.

betonrot

slecht voegwerk gevels

6.4.3 Grondige renovatie douche- en kleedruimtes

De douche- en kleedruimtes van de gymzalen dienen dringend gerenoveerd te worden. Vloeren, wanden en plafondafwerkingen zijn in zeer slechte staat. Dat geldt ook voor het sanitair. Met het uitstellen van de renovatie en het groot onderhoud is de kwaliteit verder verslechterd. Uit het geactualiseerde onderzoek is aan het licht gekomen dat de riolering op diverse plekken vervangen zal moeten worden. In de beoogde renovatiewerkzaamheden is een complete renovatie van de douche en kleedruimtes voorzien. Daarin wordt ook een automatisch spoelsysteem meegenomen, waarmee legionella preventie in de gymzalen beter beheersbaar wordt.

6.4.4 Verduurzaming

Bij de actualisatie van het onderzoek uit 2010 is ook onderzocht welke maatregelen meegenomen kunnen worden die bijdragen aan de duurzaamheidsambitie van de Gemeente Apeldoorn. De ambitie is om in het gemeentelijk vastgoed die energetische maatregelen te treffen die zichzelf terugverdienen binnen de gestelde afschrijvingstermijn. Met de genoemde bijdrage van de provincie kunnen daarnaast maatregelen gefinancierd worden die niet geheel worden terug verdiend, zoals het toepassen van zonnepanelen.

Het huidige energielabel van de gymzalen die in 2016 gerenoveerd worden is energielabel C. Met onderstaande maatregelen wordt een labelsprong naar energielabel A+ gerealiseerd:

- vervangen van enkel glas voor HR++ beglazing;
- toepassen van zonnepanelen;
- aanbrengen van balansventilatie voorzien van warmteterugwinning;
- toepassen van een zonneboilersysteem t.b.v. warm tapwater voor de douches;
- het toepassen van een lucht-water warmtepomp voor de verwarming (ipv CV-ketel);
- toepassen van LED-verlichting in alle vertrekken gestuurd door aanwezigheidsdetectie;
- aanbrengen van een gebouwbeheersysteem t.b.v. de nieuwe installatietechniek;
- zichtbaar maken van de energieprestatie (monitor) voor de gebruikers (bewustwording);
- stralingsverwarming d.m.v. een strokenplafond op lage temperatuur;
- afkoppelen hemelwater van het rioleringsstelsel (infiltreren, waarmee riool wordt ontlast).

Deze maatregelen leiden tot een forse energiebesparing en CO₂-reductie. Het gasverbruik gaat naar nul-op-de-meter (all electric). Door toepassing van zonnepanelen in het merendeel van de zalen zal ook het elektraverbruik fors afnemen.

6.4.5 Financieel

De renovatie van de genoemde 19 gymzalen wordt voorbereid door de eenheid Vastgoed en Grond van de Gemeente Apeldoorn. Voor de renovatie en verduurzaming van de gymzalen zijn de investeringskosten inzichtelijk gemaakt. Deze zijn opgenomen in tabel 14.

investeringskosten renovatie 19 gymzalen		
onderdeel	bedrag	financiering
krediet renovatie 19 gymzalen	€ 3.747.386	krediet
groot onderhoud gymzalen	€ 1.296.774	begroting (teruggave reserve Accres)
investeringsimpuls provincie	€ 600.000	subsidie provincie (investeringsimpuls)
afkoppelen hemelwater	€ 108.867	budget eenheid RL
totaal	€ 5.753.027	

tabel 14

6.4.6 Afwegingskader renovatie of vervangende nieuwbouw

De kosten van de renovatie van de gymzalen is afgezet tegen de kosten van vervangende nieuwbouw (tabel 15). De renovatiekosten bedragen 31,4% van de kosten van vervangende nieuwbouw. Het afwegingskader maakt duidelijk dat voor de 19 gymzalen de keuze wordt gemaakt voor renovatie op de huidige locatie.

afwegingskader renovatie gymzalen versus nieuwbouw	
berekening nieuwbouw gymzaal	
norm VNG (455 m2)	€ 705.434
kwaliteitskader (20%)	€ 141.087
totaal	€ 846.521 (1)
berekening renovatie	
krediet renovatie 19 gymzalen	€ 3.747.386
groot onderhoud gymzalen	€ 1.296.774
totaal	€ 5.044.160
renovatiekosten per gymzaal (gemiddeld)	€ 265.482 (2)
afweging nieuwbouw (1) versus renovatie (2)	31,4%

tabel 15

7 Financieel kader

Het totale budget onderwijshuisvesting bedraagt voor 2016 ca. € 23,50 miljoen. De rijksuitkering die de Gemeente Apeldoorn vanuit het gemeentefonds en de algemene middelen ontvangt bedraagt daarbij ca. €21,60 miljoen. De huur- en exploitatie baten en de bijdrage vanuit het programma Sport bedragen ca. € 1,9 miljoen. Het gaat hierbij om het buitenschools verhuur van gymzalen, verhuur van ruimten voor de buitenschoolse opvang en externe verhuur van strategische locaties. De totale lasten bestaan voor het grootste gedeelte uit kapitaallasten voor rente en afschrijving en bedragen ca. € 16,40 miljoen.

De overige (vaste) lasten hebben betrekking op de eigenaarlasten, kosten voor beheer en exploitatie van de gymzalen (Accres) en het eigenaaronderhoud voor rekening van de gemeente. Zie voor een totaal overzicht van de baten en de lasten tabel 16.

baten		lasten	
aandeel gemeentefonds / alg. middelen	21,60	kapitaallasten	16,40
huurbaten	0,55	OZB en verzekering	2,20
exploitatiebaten	0,60	Exploitatielasten (o.a. Accres)	1,95
bijdrage programma Sport (gymzalen)	0,75	huurlasten	0,70
		gymzalen en sporthallen	2,25
	totaal 23,50	totaal	23,50

tabel 16

Vanuit de regelgeving uit de Verordening onderwijshuisvesting en Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden eisen gesteld aan de algemene uitgangspunten van de totale begroting onderwijshuisvesting. Deze algemene uitgangspunten worden in dit hoofdstuk beschreven en toegelicht.

7.1 BTW-vrijgestelde prestaties

Aangezien het verrichten van onderwijs in principe een BTW-vrijgestelde prestatie is, is de BTW op zowel de investeringskosten als de exploitatiekosten inzake onderwijshuisvesting niet verrekenbaar en daarmee een kostenpost. Hierbij zijn de volgende uitzonderingen te noemen:

- BTW op de investeringskosten en de exploitatiekosten van gymvoorzieningen is aftrekbaar,
- BTW op beleidskosten (inhuur adviesdiensten) is compensabel,
- BTW op de investeringskosten en de exploitatiekosten van schoolterreinen en parkeerterreinen is gedeeltelijk compensabel indien de voorzieningen openbaar toegankelijk zijn.

Bij het ontwikkelen, uitvoeren en afrekenen van projecten wordt rekening gehouden met de BTW-afhandeling conform de uitzonderingen die hierboven worden genoemd.

7.2 Afschrijvingbeleid

Door de raad is de geactualiseerde kadernotitie 'Afschrijvingsbeleid en waardering van activa' vastgesteld. Conform dit afschrijvingsbeleid worden de investeringen in onderwijshuisvesting als volgt afgeschreven:

- nieuwbouw en uitbreiding van onderwijsgebouwen in 60 jaar,
- nieuwbouw van gymnastieklokalen in 60 jaar,
- renovatie van bestaande onderwijsgebouwen en gymzalen in 20 jaar,

- op grond wordt niet afgeschreven,
- overige kosten komen ten laste van de exploitatiebegroting onderwijshuisvesting.

De afschrijving op onderwijsgebouwen is historisch bepaald op 60 jaar. De afschrijvingstermijn voor nieuwe investeringen kan niet aangepast worden naar 40 jaar zonder te kijken naar de bestaande afschrijvingen op onderwijshuisvesting. De regelgeving BBV schrijft namelijk voor dat het aanpassen van de afschrijvingstermijn van 60 naar 40 jaar ook doorwerkt in de afschrijving op de bestaande activa. Deze aanpassing zou structureel circa. € 5 miljoen kosten en zou alleen financieel bepaald zijn. Gelet op de huidige en voor de komende jaren verwachte financiële situatie van de Gemeente Apeldoorn wordt het niet voor mogelijk gehouden af te wijken van de bestaande afschrijvingstermijn van 60 jaar.

Voor het afschrijvingsbeleid van de Gemeente Apeldoorn wordt verder verwezen naar de hierboven genoemde kadernotitie. In aanvulling op deze kadernotitie geldt dat investeringen in bestaande leegstaande schoolgebouwen ten behoeve van tijdelijke huisvesting, gelet op het kortdurend gebruik hiervan, direct ten laste van de exploitatie worden gebracht.

7.3 Indexering, rente en aanvullend budget

Binnen de begroting onderwijshuisvesting worden bedragen jaarlijks geïndexeerd en wordt met verschillende indexpercentages gerekend voor het doorrekenen van toekomstige baten en lasten en investeringen in de begroting onderwijshuisvesting.

7.3.1 Investeringsnorm

De VNG berekent jaarlijks de prijsindexen voor de bedragen opgenomen in de verordening onderwijshuisvesting en adviseert de gemeenten deze index te hanteren en te verwerken in de normbedragen. De Gemeente Apeldoorn past de indexering toe die jaarlijks opgesteld wordt door de VNG.

7.3.2 Toekomstige prijsstijgingen

In de begroting zijn de nieuwe investeringen geraamd op prijspeil 2015 en wordt een stelpost prijsstijging opgenomen gebaseerd op een ingeschatte prijsindexatie van + 3,0% per jaar.

7.3.3 Exploitatielasten

Lasten niet zijnde investeringen, worden de komende 10 jaar met 2,5% geïndexeerd en de (huur)baten met 1,5%. Over de gemeentelijke spelregels met betrekking tot de genoemde prijsindexaties zijn binnen de Gemeente Apeldoorn afspraken gemaakt tussen de eenheden.

7.3.4 Rekenrente reserve

De storting vanuit de algemene middelen wordt jaarlijks met 2,5% geïndexeerd gebaseerd op afspraken die gemeentebreed zijn gemaakt.

7.3.5 Uitkering gemeentefonds

Als de standaard rijksvergoeding wordt verlaagd of verhoogd, vanwege bijvoorbeeld daling of stijging van het leerlingenaantal, dan wordt het budget voor onderwijshuisvesting evenredig verlaagd of verhoogd. Kortom, wijzigingen in de rijksvergoeding leiden tot een budgetaanpassing.

7.4 Kredieten, stelposten en kapitaallasten

Om te kunnen investeren in (ver)nieuwbouw en renovatie zijn kredieten vereist. Het totaal benodigde krediet voor onderwijshuisvesting wordt, voor wat betreft de eerste jaarschijf van de meerjarenbegroting, opgenomen in de MPB. Via de MPB stelt de raad daarmee de huisvestingsinvesteringen van de betreffende jaarschijf vast. In het jaarlijkse door B&W vast te stellen programma onderwijshuisvesting zijn de voorgestelde kredieten voor het desbetreffende jaar opgenomen.

Het college is wettelijk bevoegd te beslissen op investeringen met een spoedeisend karakter. Om uitvoering te geven aan een aanvraag met een spoedeisend karakter wordt in de begroting onderwijshuisvesting jaarlijks een budget meegenomen waarmee de kapitaallasten spoedeisende investering van maximaal € 500.000,- gedekt kunnen worden. Voor het invullen van deze stelpost wordt een collegevoorstel voorgelegd aan het college.

Indien tijdens de voorbereiding of uitvoering blijkt dat het kredietbedrag onvoldoende is, wordt aan het college herprioritering van de huisvestingsinvesteringen voorgelegd binnen het investeringsvolume voor de periode 2016 - 2019. Als regelgrens wordt in deze kaderstelling voorgesteld dat bij verwachte overschrijdingen groter dan € 100.000 een collegevoorstel verplicht is.

Een krediet overschrijding > 10 % maar < € 100.000,- en een kredietonderschrijding wordt via de reguliere budgetrapportages alleen ter kennisname gemeld.

Indien het totale investeringsvolume voor de periode 2016-2019 met meer dan 3% dreigt te worden overschreden, dan zal het college, conform de algemene richtlijn begrotingswijzigingen, aan de raad ter vaststelling een begrotingswijziging aanbieden.

Kredieten worden definitief afgesloten na beoordeling van de eindafrekening van het schoolbestuur door het Vastgoedbedrijf.

7.5 Baten en lasten voor beheer en exploitatie van de gebouwen

De baten en lasten voor het beheer en de exploitatie van leegstaande gebouwen, die conform de huidige wetgeving voor rekening komen van de Gemeente Apeldoorn, maken onderdeel uit van de totale begroting van onderwijshuisvesting. Het gaat hierbij o.a. om de eigenaarlasten zoals OZB en verzekeringen, de budgetsubsidie aan Accres voor de exploitatie van gymzalen, de huur van gebouwen en sportterreinen en de verhuur van gebouwen die (tijdelijk) niet meer door het onderwijs gebruikt worden.

7.6 Afwaardering en verkoop

De schoolbesturen krijgen de komende jaren te maken met fusies van scholen en het sluiten van scholen. Het gevolg hiervan zal zijn dat meer schoolgebouwen leeg komen te staan. Ten behoeve van de afwaardering van deze schoolgebouwen zijn binnen de BBV spelregels opgesteld. Hierbij is afwaardering van schoolgebouwen aan de orde indien:

- Vastgoed met een maatschappelijke functie bestemd wordt om te worden verkocht, of
- Bestemming wijzigt in een niet specifieke maatschappelijke functie, of
- Geen intentie of indicatie meer is dat vastgoed voor specifiek maatschappelijke functie zal worden gebruikt

Voor schoolgebouwen waar het in bovenstaande situatie om gaat wordt een taxatierapport opgesteld door een beëdigd taxateur. Indien de taxatiewaarde lager is dan de boekwaarde dan moet het verschil afgeschreven worden. Als de taxatiewaarde hoger is dan de boekwaarde dan blijft de boekwaarde geactiveerd op de balans.

Schoolgebouwen die niet meer in gebruik worden gegevens voor het geven van onderwijs aan de leerlingen van het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs worden verkocht. Het taxatierapport is daarbij richtinggevend voor het bepalen van de eventuele vraagprijs. Afhankelijk van de locatie, de staat van het gebouw, de boekwaarde, mogelijk verhuurde staat e.d. kan bij verkoop een boekwaardeverlies of een boekwinst ontstaan.

De kosten van afwaardering, de boekwinst en het boekwaardeverlies komen ten laste of ten gunste van de reserve onderwijshuisvesting. Voor de afwaardering op leegkomende schoolgebouwen is in de doorrekening 2017 - 2026 een bedrag opgenomen van € 300.000,- per jaar. Dit bedrag is exclusief de afwaardering op het schoolgebouw van de Eben Haëzerschool aan de Gijsbrechtgaarde 110 in 2016 voor een bedrag van ca. € 835.000,-.

7.7 Bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting

Bij de decentralisatie van onderwijshuisvesting van het rijk naar de gemeente is door de toenmalige raad besloten hiervoor een bestemmingsreserve onderwijshuisvesting te vormen. Een belangrijk uitgangspunt van de huidige en nieuwe kadernota is dat een negatieve reserve onderwijshuisvesting niet is toegestaan. Het doel van de reserve onderwijshuisvesting is daarbij tweeledig.

7.7.1 Egaliserende functie

Met het oog op flexibiliteit moet het mogelijk blijven om binnen de kaders van de raad fluctuaties in de jaarlijkse baten en lasten op te kunnen vangen. De reserve onderwijshuisvesting heeft hierbij een egaliserende functie. Op basis van ervaringen uit het verleden werd in de kadernota 2012 - 2015 hiervoor een ondergrens gereserveerd van € 1 miljoen. Omdat de afwaardering op leegkomende locaties beter inzichtelijk is gemaakt en het buitenonderhoud gedecentraliseerd is naar de schoolbesturen wordt in de kadernota 2016-2019 hiervoor een ondergrens gehanteerd van € 0,5 miljoen.

Met betrekking tot de fluctuaties in de jaarlijkse baten en lasten die opgevangen worden binnen de egaliseringsreserve kunnen de volgende voorbeelden genoemd worden:

- Verhoging of verlaging van de rijksvergoeding, vanwege stijging of daling van het totaal aantal leerlingen binnen de Gemeente Apeldoorn,
- Verhoging of verlaging van de WOZ-waarde van onderwijsgebouwen heeft gevolgen voor de totale kosten voor onroerend zaak belasting,
- Fluctuaties in de exploitatiekosten met betrekking tot bijvoorbeeld de hoogte van verzekeringspremies, energielasten van gymlokalen, kosten voor de huur van sportterreinen e.d,
- Wijzigingen in de huur van leegstaande panden. Door opzegging van contracten met een korte looptijd kunnen huurinkomsten wegvallen.

7.7.2 Spaarfunctie

Naast de egaliserende functie heeft de reserve ook een spaarfunctie. Door vrijval van kapitaallasten ontstaan er middelen om jaarlijks te investeren in onderwijshuisvesting. Rekening houdend met de bestaande kapitaallasten en de jaarlijkse exploitatiekosten met betrekking tot de eigenaarslasten kan een doorrekening gemaakt worden van de reserve onderwijshuisvesting. Met betrekking tot het investeringsniveau voor de komende jaren dient daarbij rekening gehouden te worden met de volgende projecten De projecten voor 2016 zijn uitgewerkt in hoofdstuk 6. Voor de jaren 2017, 2018 en 2019 wordt in de doorrekening rekening gehouden met een investeringsniveau van € 6 miljoen per jaar, afgeschreven in 20 jaar (renovatie). Voor de periode 2020 - 2026 is rekening gehouden met een investeringsniveau van € 6 miljoen per jaar, afgeschreven in 60 jaar (nieuwbouw).

7.7.3 Investeringsoverzicht 2016-2019

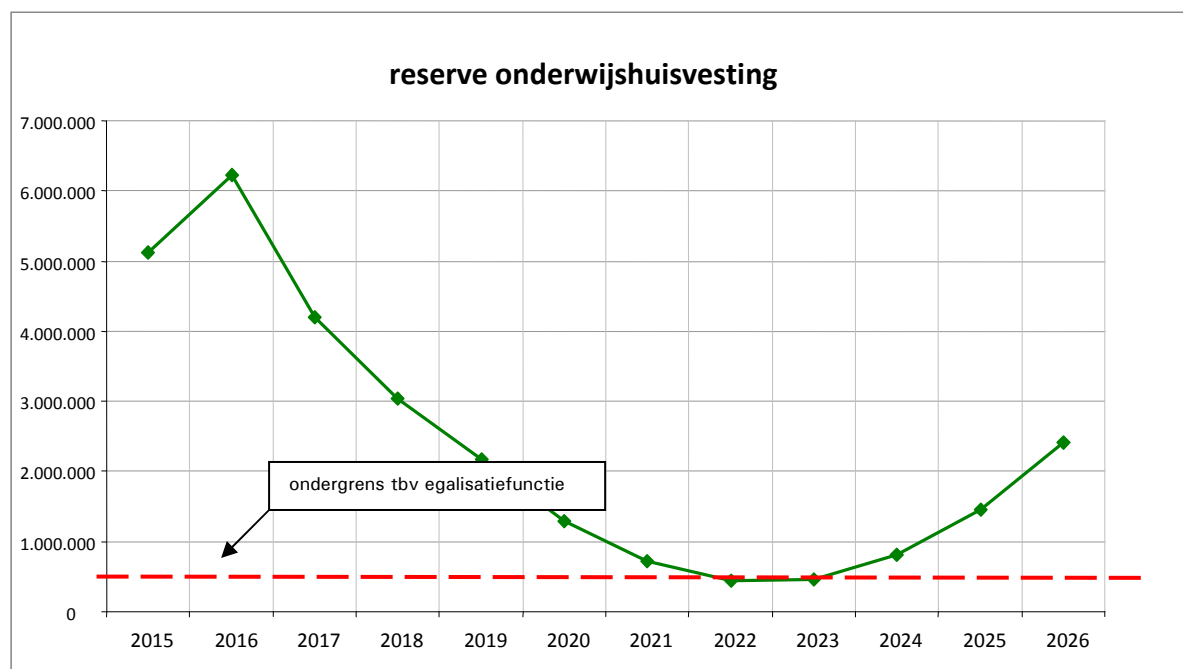
De projecten toegelicht in hoofdstuk 6 en het financiële kader omschreven in dit hoofdstuk leiden tot het volgende investeringsoverzicht voor de komende 4 jaar (tabel 17, pagina 37) De investeringsruimte voor vervangende nieuwbouw of renovatie van basisscholen in de jaren 2017-2019 dient nader ingevuld te worden in 2016. Hierover vindt op dit moment overleg plaats met de schoolbesturen.

investeringsoverzicht					
project	2016	2017	2018	2019	afschrijving
krediet Eben Haëzerschool	€ 2.457.242				60 jaar
krediet 't Schrijvertje	€ 1.100.258				20 jaar
krediet De Vijfster	€ 1.168.451				20 jaar
krediet 19 gymzalen	€ 3.747.386				20 jaar
groot onderhoud gymzalen	€ 1.296.774				begroting
investeringsimpuls provincie	€ 600.000				provincie
afkoppelen hemelwater	€ 108.867				subsidie
investeringsruimte basisscholen		€ 6.000.000	€ 6.000.000	€ 6.000.000	20 jaar
afwaardering schoolgebouwen		€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	begroting
afwaardering Eben Haëzerschool	€ 835.000				begroting
krediet spoedeisende investeringen	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	60 jaar
totaal investeringen	€ 8.973.337	€ 6.500.000	€ 6.500.000	€ 6.500.000	
totaal begroting	€ 2.131.774	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	
totaal provincie / subsidie	€ 708.867				
kapitaallasten investeringen	€ 135.511	€ 645.489	€ 1.116.585	€ 1.433.089	

tabel 17

7.7.4 Uitname uit de reserve onderwijshuisvesting

In relatie tot het huidige investeringsvolume binnen de spaarfunctie van de reserve (baten) zijn de jaarlasten van het opgestelde investeringskader bepaald (lasten). Daarbij is vastgesteld dat de huidige spaarfunctie en de stand van de huidige reserve de mogelijkheid geeft om in 2016 eenmalig een bedrag van **€ 500.000** te onttrekken aan de reserve onderwijshuisvesting ten gunste van de algemene reserve. De stand van de reserve voor de komende 10 jaar is zichtbaar gemaakt in onderstaande grafiek (grafiek 18). Rekening houdend met uitgangspunten beschreven in dit hoofdstuk raakt de reserve in 2022 de minimale grens van € 0,5 miljoen.

grafiek 18

8 Herontwikkeling van leegkomende panden

In dit hoofdstuk wordt het beleid beschreven dat de Gemeente Apeldoorn hanteert bij leegstaande schoolgebouwen.

8.1 Algemeen

Door daling van het aantal leerlingen ontstaat binnen de bestaande schoolgebouwen leegstand. Deze leegstand leidt tot fusies van scholen en het opheffen van locaties. Daarnaast is er sprake van bestaande leegstand door vervangende nieuwbouw of herschikking. Ook zijn een aantal onderwijslocaties verhuurd aan scholen voor MBO en HBO of zijn schoolgebouwen in gebruik als kantoorhuisvesting. In tabel 17 zijn de onderwijslocaties in beeld gebracht die leeg staan of in gebruik zijn door scholen waarvoor de Gemeente Apeldoorn niet de verantwoordelijkheid heeft in relatie tot de huisvesting.

adres	gebruiker (was)	status
Spoorstraat 23 (verkoop)	Wittenborg	verhuurd
Hoenderparkweg 61	schoolbesturen	verhuurd
Noorderlaan61	Ambelt	leeg
Symfoniestraat 6-8	Diamant in het Rooster	leeg
Imkersplaats 38	De Zonnehoek	in gebruik
Gijsbrechtgaarde 110	Eben Haëzerschool	in gebruik
Kerklaan 21-23	Saxion	verhuurd
Paul Krugerstraat 7	Koningin Wilhelmina	in gebruik
Valkeniersdonk 202	Het Gilde	in gebruik
Loudonstraat 28	Zuiderparkschool	leeg
Gentiaanstraat 78	De Gentiaan	in gebruik
Warenargaarde 255	Gong Matenggaarde	in gebruik
Kalmoesstraat 2	dislocatie Ichtus	leeg
Middenweg 31	de Kakekhof	leeg

tabel 17

In overeenstemming met de regeling BBV zijn de leegstaande gebouwen de afgelopen jaren getaxeerd en op basis van deze taxatie afgewaard naar marktwaarde. De leegkomende schoolgebouwen hebben een boekwaarde die lager is dan de marktwaarde. Deze schoolgebouwen hoeven niet verder afgewaardeerd te worden.

8.2 Beheer en onderhoud

Schoolgebouwen die niet meer gebruikt worden voor het primair- en het voortgezet onderwijs, worden voor het beheer en onderhoud overgedragen aan de eenheid Vastgoed en Grond. De eenheid Vastgoed en Grond is verantwoordelijk voor exploitatie, beheer en onderhoud van de leegstaande gebouwen. Indien dit noodzakelijk wordt geacht voor het beheer, wordt het schoolgebouw tijdelijk beschikbaar gesteld voor bewoning door middel van anti-kraak. Jaarlijks worden er tussen de eenheden afspraken gemaakt over de status van het beheer van de individuele schoolgebouwen en de verrekening van gemaakte kosten. Deze kosten worden meegenomen in de begroting onderwijshuisvesting.

8.3 Verhuur en verkoop

Diverse schoolgebouwen zijn direct geschikt voor verhuur en verkoop. Indien een schoolgebouw direct in aanmerking komt voor verkoop wordt het schoolgebouw aangeboden aan het verkoopteam binnen de eenheid Vastgoed en Grond om te worden verkocht. Bestaat er vanuit de markt interesse om een specifieke locatie te huren dan kan overwogen worden om over te gaan tot verhuur. Courante panden die waarde hebben voor beleggers hebben een hogere verkoopwaarde indien er sprake is van verkoop in gehuurde staat. Randvoorwaarde is daarbij wel dat er sprake is van een commerciële huurprijs. Tenslotte kan het voorkomen dat er gekozen

wordt voor verhuur met een optie tot verkoop. De verkoopwinst of het boekwaardeverlies komen ten gunste of ten laste van de reserve onderwijshuisvesting.

Spoorstraat 23 (verhuurd met recht van 1ste koop)

8.4 Locatiestudie

Een deel van de leegstaande schoolgebouwen is door omvang en locatie niet geschikt voor directe verkoop. Door de eenheid Vastgoed en Grond wordt voor deze schoolgebouwen per locatie een locatiestudie uitgevoerd naar de mogelijkheden van herbestemming of herontwikkeling. Dit onderzoek moet leiden tot een scenarioboekje per schoolgebouw. Hierin komende volgende onderwerpen aan de orde:

- beschrijving van de verschillende mogelijke scenario's voor herontwikkeling,
- definiëring van het meest kansrijke herontwikkelingsscenario,
- beschrijving van de (financiële) risico's en aanwezige belemmeringen.

8.5 Tijdelijke huisvesting

Zoals in hoofdstuk 6 is beschreven dient er bij renovatie of vervangende nieuwbouw van bestaande schoolgebouwen tijdelijke huisvesting beschikbaar gesteld te worden. Om de kosten van deze tijdelijke huisvesting zo veel mogelijk te beperken worden hiervoor zo veel mogelijk bestaande leegstaande schoolgebouwen gebruikt. Dit betekent dat schoolgebouwen die hiervoor in aanmerkingen komen nog niet worden verkocht.

9 Beslispunten (samenvatting)

In dit hoofdstuk worden de beslispunten kort samengevat die onderdeel uitmaken van de kadernota.

9.1 Algemene beslispunten

- Een negatieve reserve onderwijshuisvesting is niet toegestaan.
- Voor de egalisatiefunctie van de reserve onderwijshuisvesting wordt een bodemgrens gehanteerd van € 0,5 miljoen voor het opvangen van fluctuaties in de jaarlijkse baten en lasten.
- Bij het ontwikkelen, uitvoeren en afrekenen van projecten wordt rekening gehouden met de BTW - afhandeling conform de uitzonderingen die genoemd zijn in paragraaf 7.1.
- De afschrijvingstermijnen worden gehanteerd zoals deze zijn vastgelegd in de geactualiseerde kadernotitie 'Afschrijvingsbeleid en waardering van activa'.
- De afschrijving op onderwijsgebouwen blijft 60 jaar. Een aanpassing van de afschrijvingstermijn kost structureel circa. € 5 miljoen en zou alleen financieel bepaald zijn.
- Binnen de kadernota 2016 – 2019 worden de geplande investeringen geraamd op prijspeil 2016 en wordt een stelpost prijsstijging opgenomen gebaseerd op een ingeschatte prijsindexatie van 3,0% per jaar conform de afspraken die hierover tussen de eenheden zijn gemaakt.
- Lasten, niet zijnde investeringen, worden de komende 10 jaar met 2,5% geïndexeerd en de (huur)baten met 1,5%.
- Aan de reserve onderwijshuisvesting wordt jaarlijks rente toegerekend, gebaseerd op het gemeentebreed geldende rentepercentage voor reserves.
- Lagere rijksmiddelen die via de algemene uitkering beschikbaar worden gesteld leiden tot verlaging van het budget onderwijshuisvesting.
- Het college is wettelijk bevoegd te beslissen op investeringen met een spoedeisend karakter. Hiervoor wordt in de begroting jaarlijks een stelpost opgenomen van € 0,5 miljoen.
- Indien tijdens de voorbereiding of uitvoering blijkt dat het kredietbedrag onvoldoende is, wordt aan het college herprioritering van de huisvestingsinvesteringen voorgelegd binnen het investeringsvolume voor de periode 2016 - 2019. Als regelgrens wordt in deze kadernota voorgesteld dat bij verwachte overschrijdingen groter dan € 100.000 een voorstel verplicht is.
- Een krediet overschrijding > 10 % maar < € 100.000,- en een kredietonderschrijding wordt via de reguliere budgetrapportages alleen ter kennisname gemeld aan het college.
- Indien het totale investeringsvolume voor de periode 2016-2019 met meer dan 3% dreigt te worden overschreden, dan zal het aan de raad ter vaststelling een begrotingswijziging aanbieden.

9.2 Risico

Het grootste risico voor onderwijshuisvesting is de afwaardering op onderwijsgebouwen die leegkomen bij opheffing en sluiting van scholen. Dit risico is voor het grootste gedeelte afgedicht door hiervoor in de doorrekening 2017 - 2026 een bedrag op te nemen van € 300.000,- per jaar. Dit bedrag is exclusief de afwaardering op het schoolgebouw van de Eben Haëzerschool aan de Gijsbrechtgaarde 110 voor een bedrag van ca. € 835.000,-.

9.3 Berekeningsnorm bij nieuwbouw

- Voor het IHP 2016-2019 geldt als berekeningsnorm voor investeringen in vervangende nieuwbouw de basisnorm van de VNG met een maximale opslag percentage van 20 % het kwaliteitskader met betrekking tot comfort en duurzaamheid, kwaliteit, functionaliteit en de exploitatie van het gebouw.
- Voor investeringen wordt de prijsbijstellingsfactoren toegepast die jaarlijks door de VNG wordt opgesteld.

- De schoolbesturen hebben de bereidheid uitgesproken om vanuit hun onderhoudsreserve een bijdrage te leveren aan de investeringskosten bij vervangende nieuwbouw en renovatie. Na vaststelling van de kadernota 2016-2019 worden hierover nadere afspraken gemaakt bij het invullen van de investeringsruimte voor vervangende nieuwbouw of renovatie van basisscholen in de jaren 2017-2019.

Binnen de huidige wetgeving is sprake van een investeringsverbod voor het basis- en (voortgezet) speciaal onderwijs.

De investeringen in onderwijshuisvesting leidt tot het investeringsoverzicht in tabel 18.

investeringsoverzicht					
project	2016	2017	2018	2019	afschrijving
krediet Eben Haëzerschool	€ 2.457.242				60 jaar
krediet 't Schijvertje	€ 1.100.258				20 jaar
krediet De Vijfster	€ 1.168.451				20 jaar
krediet 19 gymzalen	€ 3.747.386				20 jaar
groot onderhoud gymzalen	€ 1.296.774				begroting
investeringsimpuls provincie	€ 600.000				provincie
afkoppelen hemelwater	€ 108.867				subsidie
investeringsruimte basisscholen		€ 6.000.000	€ 6.000.000	€ 6.000.000	20 jaar
afwaardering schoolgebouwen		€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	begroting
afwaardering Eben Haezerschool	€ 835.000				begroting
krediet spoedeisende investeringen	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	€ 500.000	60 jaar
totaal investeringen	€ 8.973.337	€ 6.500.000	€ 6.500.000	€ 6.500.000	
totaal begroting	€ 2.131.774	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	
totaal provincie / subsidie	€ 708.867				
kapitaallasten investeringen	€ 135.511	€ 645.489	€ 1.116.585	€ 1.433.089	

tabel 18

Het investeringskader is met nadruk gericht op het investeren in de kwaliteit van de basisscholen en gymzalen die 40 jaar of ouder zijn. De projecten die opgenomen worden in het programma onderwijshuisvesting 2016 zijn concreet uitgewerkt en toegelicht.

Projecten voor renovatie of vervangende huisvesting van basisscholen die vallen onder de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen van Leerplein055, PCBO Apeldoorn en de Veluwe Onderwijsgroep dienen in 2016 verder uitgewerkt te worden. Voor het uitwerken van deze projecten is het beleidskader zoals beschreven in de kadernota 2016-2019 het uitgangspunt.

9.4 Afdracht aan de algemene reserve

In relatie tot het huidige investeringsvolume binnen de spaarfunctie van de reserve (baten) zijn de jaarlasten van het opgestelde investeringskader bepaald (lasten). Daarbij is vastgesteld dat de huidige spaarfunctie en de stand van de huidige reserve de mogelijkheid geeft om in 2016 eenmalig een bedrag van **€ 500.000** te onttrekken aan de reserve onderwijshuisvesting ten gunste van de algemene reserve.

Bijlagen:

1. Leerlingenprognoses
2. Voedingsgebied basisschool 't Schrijvertje
3. Productkaart kwaliteit basisschool 't Schrijvertje
4. Voedingsgebied basisschool de Vijfster
5. Productkaart kwaliteit basisschool de Vijfster
6. Voedingsgebied basisschool 't Schrijvertje

Bijlage 1

Leerlingenprognose 2015 Pronexus BV																							blad 1		
Bron: G4net gemeente Apeldoorn																									
Wijk	Brin	Instelling	2013	2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	
Centrum/West	07CX	Vrije School De Vijfster	114	134	141	138	138	136	135	134	133	132	132	132	132	132	132	132	132	132	132	132	131	131	
	16DZ	Sint Victor	281	272	281	282	283	286	289	286	286	285	282	282	282	282	281	281	280	280	279	279	277	277	
	17MD	Spitsbergen	103	101	100	98	99	99	99	98	98	97	96	96	96	96	95	95	95	95	95	95	95	94	94
	17MS	Sprengpark	122	123	125	122	122	121	121	120	120	119	118	118	117	118	118	118	117	117	117	117	117	116	116
	17NG	Berg en Bos	214	185	167	154	137	132	128	128	127	127	127	127	128	129	129	129	129	129	129	129	129	128	128
	17PR	De Wegwijzer	227	227	233	242	244	245	244	242	241	240	237	236	235	235	234	234	233	233	232	231	230	230	230
	17QV	Koningin Wilhelmina	419	423	414	410	399	389	386	381	383	381	381	383	386	390	392	395	396	395	395	396	395	395	395
	17RJ	De Korenaar	340	328	312	299	291	287	285	283	283	282	280	280	281	283	282	282	281	281	280	280	278	279	279
	30PN	Tabitha	14	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Zuid-West	15HH	De Bouwhof	139	135	127	122	120	115	116	115	115	116	116	116	115	115	116	116	116	115	115	115	114	113
15KD		De Touw ladder	189	197	193	191	189	182	182	180	182	185	185	184	185	186	188	189	189	189	189	189	189	189	189
16IA		Eloy	214	244	262	271	286	299	305	305	305	305	305	302	301	302	302	302	301	300	299	298	296	295	
17FA		Willem van Oranje	201	203	199	191	190	183	183	182	180	178	176	175	173	172	170	169	168	166	164	163	162	160	
17RD		Rietendak	136	127	128	125	115	114	113	107	106	105	104	103	102	102	101	101	100	99	99	98	97	96	
17RQ		De Eendracht	256	257	261	254	247	238	230	228	226	222	221	219	217	216	214	214	213	211	209	207	205	203	
17SE		De Steenbeek	48	25	21	20	20	19	19	18	18	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	19	
17TJ		De Reiziger	87	84	86	83	81	82	83	80	79	78	77	77	76	76	76	75	74	74	73	72	72	72	
Zuid-Oost	06YX	De Korf	174	161	160	159	159	154	151	149	147	145	143	142	141	141	141	140	140	140	140	140	140	141	
	15XI	De Schakel	394	420	427	437	439	424	420	419	416	415	412	409	406	405	403	401	398	396	394	393	392	394	
	17CU	De Ploeg	241	246	255	256	254	246	243	239	234	231	228	227	225	224	224	222	223	222	222	222	223	223	
	17DC	De Terebint	237	231	225	212	208	200	198	197	195	193	191	190	188	188	187	186	184	184	183	183	183	183	
	17DM	De Gong-Matengaarde	92	89	92	90	88	85	84	84	83	82	82	81	80	80	80	79	78	78	78	77	77	77	
	17DX	De Kring	336	330	331	342	333	320	315	310	305	301	297	295	293	292	292	291	291	290	290	290	291	291	
	17GU	De Gong-Matendonk	192	175	175	174	174	168	166	165	164	165	163	162	161	161	160	160	159	158	157	157	157	157	
	17SJ	De Sjofer	326	325	323	323	324	317	312	309	307	306	303	302	300	300	300	299	297	296	295	294	294	294	
	17TW	De Kosmos	205	180	172	171	170	164	161	158	155	153	151	150	149	149	149	149	149	148	148	148	149	149	
	17UB	De Horst	105	113	108	112	110	106	104	102	100	100	98	97	96	96	96	96	96	96	95	96	96	96	
	17UG	De Bongerd	138	127	132	143	141	138	138	141	143	149	152	151	150	150	149	147	147	146	144	142	142	142	
	17YJ	Het Gilde	73	60	61	63	62	62	62	62	62	63	62	62	62	62	61	61	61	60	60	60	59	60	
17YV	De Marke	214	198	194	183	177	170	166	163	160	158	156	155	153	153	153	152	152	152	152	152	153	153		
29TM	Eben-Haäzershool	296	293	278	274	275	274	270	271	268	268	267	266	265	265	265	265	264	263	263	262	261	261		

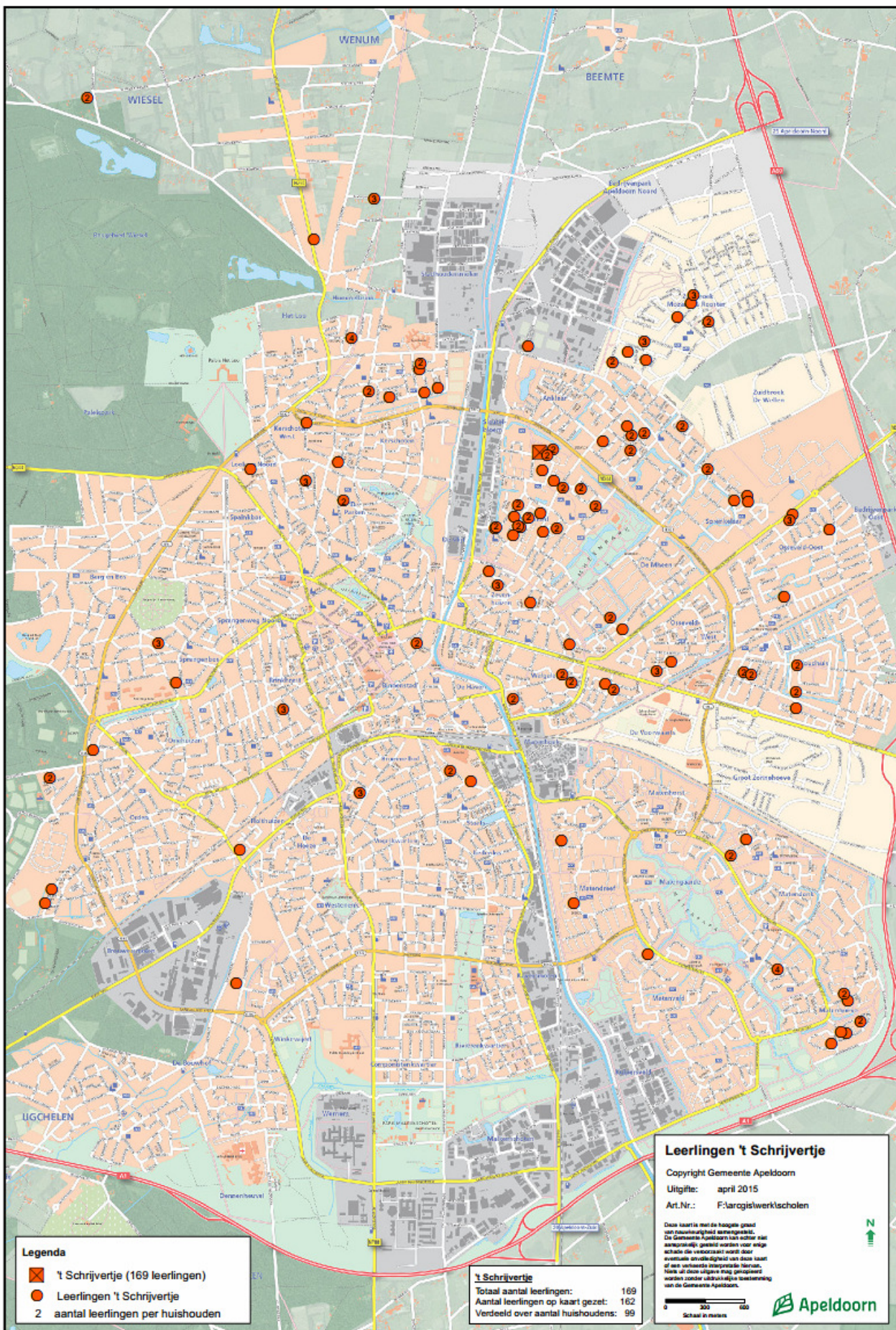
Leerlingenprognose 2015 Pronexus BV

Bron: G4net gemeente Apeldoorn

blad 2

Wijk	Brin	Instelling	2013	2014	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Noord	07DL	De Parkenschool	270	267	267	258	255	247	243	239	238	239	239	241	242	243	244	247	249	248	248	250	250	249
	16CQ	Anne Frank	162	171	179	183	192	195	197	196	197	198	198	200	201	203	205	207	208	208	208	209	209	209
	17EG	Koningin Juliana	186	139	131	125	118	116	115	113	113	114	115	116	117	117	118	120	121	121	121	122	122	122
	17MK	De Rank	199	192	188	176	176	176	176	174	175	176	178	179	180	180	183	183	184	183	183	183	183	183
	17NR	Sterrenschool Apeldoorn	127	142	139	142	149	150	148	146	146	146	146	146	147	147	147	149	149	149	149	149	149	149
	18AF	Heuvellaan	327	323	309	292	277	261	259	250	249	251	251	253	255	256	258	260	262	261	261	263	262	262
Noord-Oost	02ZW	't Schrijvertje	154	163	164	164	161	158	156	154	153	152	151	151	151	150	151	150	150	150	149	149	148	148
	15ZJ	De Zevensprong	200	187	185	186	188	190	185	183	182	180	177	177	175	173	173	172	172	171	171	170	169	168
	16GT	Hertog van Gelre	380	370	358	351	349	338	330	324	321	316	312	313	311	312	313	313	313	314	315	315	315	315
	17CJ	De Ontdekking	99	98	96	97	99	100	99	97	97	96	94	94	93	92	92	91	91	90	90	90	89	89
	17FK	De Diamant	157	197	218	231	245	260	270	284	295	297	296	298	295	289	283	276	270	262	255	249	243	238
	17NM	Prinses Margriet	136	127	136	130	139	143	139	137	135	134	132	132	132	132	132	132	133	133	133	134	134	134
	17NW	Ichthus	199	181	187	178	176	174	170	167	165	163	161	161	160	159	160	160	160	160	161	161	160	160
	17OV	De Vliegenier	143	182	210	237	267	300	323	336	346	346	344	345	341	335	331	325	319	313	307	302	297	292
	17PK	Het Web	101	141	137	124	119	108	99	90	89	88	86	86	86	86	86	86	86	86	87	87	87	87
	17PZ	De Mheen	258	249	240	235	233	226	221	216	214	212	209	210	209	209	210	210	211	212	212	213	213	213
	30AR	De Diamant in het Rooster	193	182	183	188	200	217	228	241	243	244	242	243	241	237	234	229	225	221	217	213	209	206
Oost	15VC	De Zonnewende	606	557	567	557	540	526	519	506	496	491	486	484	482	483	484	484	485	487	488	488	488	489
	17MZ	Passe-Partout	192	201	201	198	190	186	184	182	181	180	180	180	180	181	181	181	181	181	181	180	180	180
	23RY	De Bundel	110	104	100	94	91	88	85	82	80	79	77	77	77	77	77	77	77	78	78	78	78	79
	24BF	De Regenboog Woudhuis	381	367	319	298	279	262	251	231	225	223	220	220	219	220	221	221	221	221	223	223	223	224
	27NW	De Regenboog Osseveld	365	343	357	349	349	339	327	300	294	287	284	281	281	281	281	282	282	284	285	286	286	287
	27XE	Het Woudhuis	217	215	213	207	203	188	179	173	164	162	160	159	159	160	160	160	161	162	162	163	163	163
Overige	03MF	Rehoboth	332	331	325	315	309	309	309	308	310	310	312	312	315	317	316	317	319	319	320	319	321	321
	04UV	De Poort	90	95	94	92	89	87	89	90	91	89	89	89	90	91	91	91	91	92	92	92	92	91
	05MG	Prinses Juliana	71	75	71	68	63	62	59	59	58	59	59	59	60	60	61	61	61	61	61	61	61	60
	08BD	Prins Willem Alexander	149	139	137	134	131	131	131	130	132	132	132	132	135	135	134	135	136	136	137	136	137	137
	17OM	Prinses Beatrix	78	63	55	51	50	49	51	51	51	52	52	53	55	56	57	57	57	57	57	58	58	58
	17PC	Beemte	39	37	36	36	35	34	35	35	35	36	36	37	38	38	39	39	39	39	39	39	40	40
	17YJ01	De Dalk	63	56	60	56	56	57	56	56	57	56	55	55	54	54	54	53	53	53	53	53	53	52
	17ZA	De Kakelhof	56	18	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	17ZF	Beekbergen	161	170	185	184	180	180	178	176	176	178	179	180	184	186	187	188	188	188	188	188	187	186
	17ZK	Oosterhuizen	115	112	108	109	102	103	103	103	102	102	102	103	102	103	103	103	103	103	103	102	102	101
	17ZQ	De Tweede Stee	153	144	141	139	133	131	133	135	136	134	133	133	136	137	137	136	137	137	137	137	137	137
	Totaal		6469	6338	6296	6184	6143	6091	6047	5964	5946	5922	5888	5899	5904	5899	5906	5896	5897	5884	5873	5861	5845	5831

Bijlage 2

Bijlage 3

Productkaart: 't Schrijvertje Basisschool, Gemeente Apeldoorn

Objectkenmerken	
Objectnummer	20
Type onderwijs	basisonderwijs
Overkoepelend orgaan	Zelfstandige school
Naam school	't Schrijvertje
Adres	Gentiaanstraat 594
Plaatsnaam	Apeldoorn
Telefoonnummer	055 3601690
Oppervlakt BVO (m2)	1043
Bouwjaar	1972
Boekwaarde	€ 295.572
Boekwaarde grond	€ 81.460
Aantal lokalen	7

Functionele kwaliteit en Tevredenheid

Tevredenheid

Onderhoudstoestand van het gebouw	3,00
Binnenklimaat van het gebouw	4,00
Routing en indeling van het gebouw	4,00
Voldoende beschikbare ruimte in het gebouw	2,00
Mate waarin het gebouw prettig is voor de leerlingen	5,00
Mate waarin het gebouw prettig is voor het personeel	5,00

Totaalscore (gemiddelde)

3,83

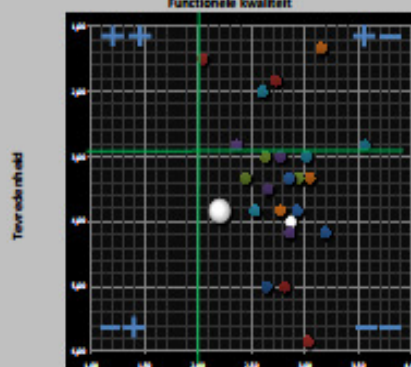
Functionele kwaliteit

Gezondheid	3,08
Leeromgeving	2,73
Ruimtelijke kwaliteit	2,73
Sfeer en beleving	3,47
Omgeving	3,00

Totaalscore (gemiddelde)

2,20

Functionele kwaliteit vs. Tevredenheid

Technische kwaliteit en Exploitatiekosten

Technische kwaliteit

Brandveiligheid	3,22
Onderhoudstoestand	2,58
Energie	6,00

Totaalscore (gemiddelde)

3,93

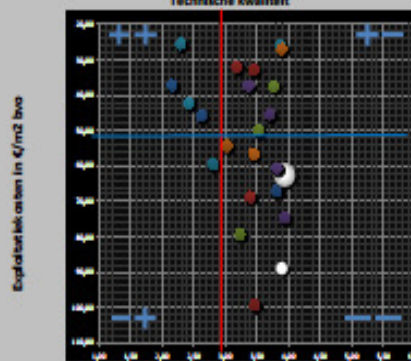
Exploitatiekosten in €/m2 bvo

vaste kosten: financieringskosten	n.v.t.
vaste kosten: huur(derving)	n.v.t.
vaste kosten: belastingen en heffingen	n.v.t.
vaste kosten: verzekeringen	n.v.t.
energiekosten per m2/jaar	€ 11,88
onderhoudskosten Gemeente per m2/jaar	€ 25,50
onderhoudskosten School per m2/jaar	€ 25,14
schoonmaakkosten	n.v.t.
administratieve beheerskosten	n.v.t.
specifieke bedrijfskosten (bewaking/beveiliging)	n.v.t.

Totaal exploitatiekosten in €/m2 bvo

€ 62,52

Technische kwaliteit en Exploitatiekosten in €/m2 bvo

Legenda:

Slecht	Matig	Redelijk	Goed	Zeer goed
--------	-------	----------	------	-----------

Grootste bel in het diagram betreft dit schoolgebouw.
Overige bellen representeren andere scholen.

Algemene analyse op basis van positie in kwadranten

- ** Zowel op klanttevredenheid als op functionele aspecten presteert deze school onvoldoende. Speciale aandacht is nodig, omdat ze een reële bedreiging vormt voor de beoogde leerprestaties.
- ** Zowel op onderhoudskwaliteit als op exploitatiekosten presteert deze school onvoldoende. Speciale aandacht is nodig, omdat ze een reële bedreiging vormt voor de kostenbeheersing van de school.

Investeringskaart: 't Schrijvertje Basisschool, Gemeente Apeldoorn

Objectkenmerken

Objectnummer	20
Type onderwijs	basisonderwijs
Overkoepelend orgaan	Zelfstandige school
Naam school	't Schrijvertje
Adres	Gentiaanstraat 594
Plaatsnaam	Apeldoorn
Telefoonnummer	055 3601690
Oppervlak BVO (m ²)	1043
Bouwjaar	1972
Boekwaarde	€ 295.572
Boekwaarde grond	€ 81.460
Aantal lokalen	7

	Onderhoud tien jaar*	Renovatie tien jaar*	Gezondheid**	Duurzaamheid**	Functionaliteit ***
kortcyclisch	€ 161.028				
langcyclisch		€ 427.062			
ventilatie			€ 52.500		
verwarming/koeling			€ 21.800		
isolatie				€ 108.448	
verlichting				€ 2.280	
leeromgeving					€ 32.333
ruimtelijke kwaliteit					€ 43.806
veiligheid					€ 20.860
gemeente	€ 3.301	€ 356.865	€ 74.300	€ 110.728	€ 96.999
school	€ 157.727	€ 70.197			

Onderhoud 11-20 jaar

gemeente	€ 171.796
school	€ 296.442

	Renovatie tien jaar*	Gezondheid**	Duurzaamheid**	Functionaliteit ***
Investeringskosten (cumulatief)	€ 427.062	€ 501.362	€ 612.090	€ 709.089
Investeringskosten in €/m ²	€ 409	€ 481	€ 587	€ 680
Investeringskosten als % van nieuwbouwkosten****	26%	31%	37%	43%

Effect op Onderhoudskosten (inschatting)	0%	3%	-1%	-2%
Effect op Energiekosten (EBA)	0%	4%	-30%	-30%

Onderhoud gemeente in €/m ² /jaar (kortcyclisch)*	€ 0,32	€ 0,33	€ 0,32	€ 0,32
Onderhoud schoolbestuur in €/m ² /jaar (kortcyclisch)*	€ 15,12	€ 15,58	€ 15,42	€ 15,12
Energiekosten in €/m ² /jaar**	€ 11,88	€ 12,36	€ 8,79	€ 8,79

Gepland actiejaar door gemeente

x

advies:

- instandhouden school voor minimaal twintig jaar, of gezien hoge renovatiekosten mogelijk toch vervangende nieuwbouw
- uitvoeren scenario duurzaamheid en prioriteren van maatregelen naar effect op leerprestaties en energieprestatie.
- maximale uitstel van renovatie bedraagt 4 jaar (7 of meer directe actiepunten op binnenklimaat, brandveiligheid en onderhoudstoestand)

- twintig jaar na renovatie overwegen vervangende nieuwbouw

resultaat:

- energiebesparing zal naar verwachting per jaar bedragen: € 3.221,92
- huidige boekwaarde zal weg zijn naar verwachting over twintig jaar of in: 2032 (60 jaar na bouwjaar)
- vervangende nieuwbouw op basis van heroverweging na twintig jaar

* Bedragen volgen uit aangeleverde MIOF's;

** Bedragen volgen uit aangeleverde Energie en Binnenmilieu Advies (EBA) rapporten

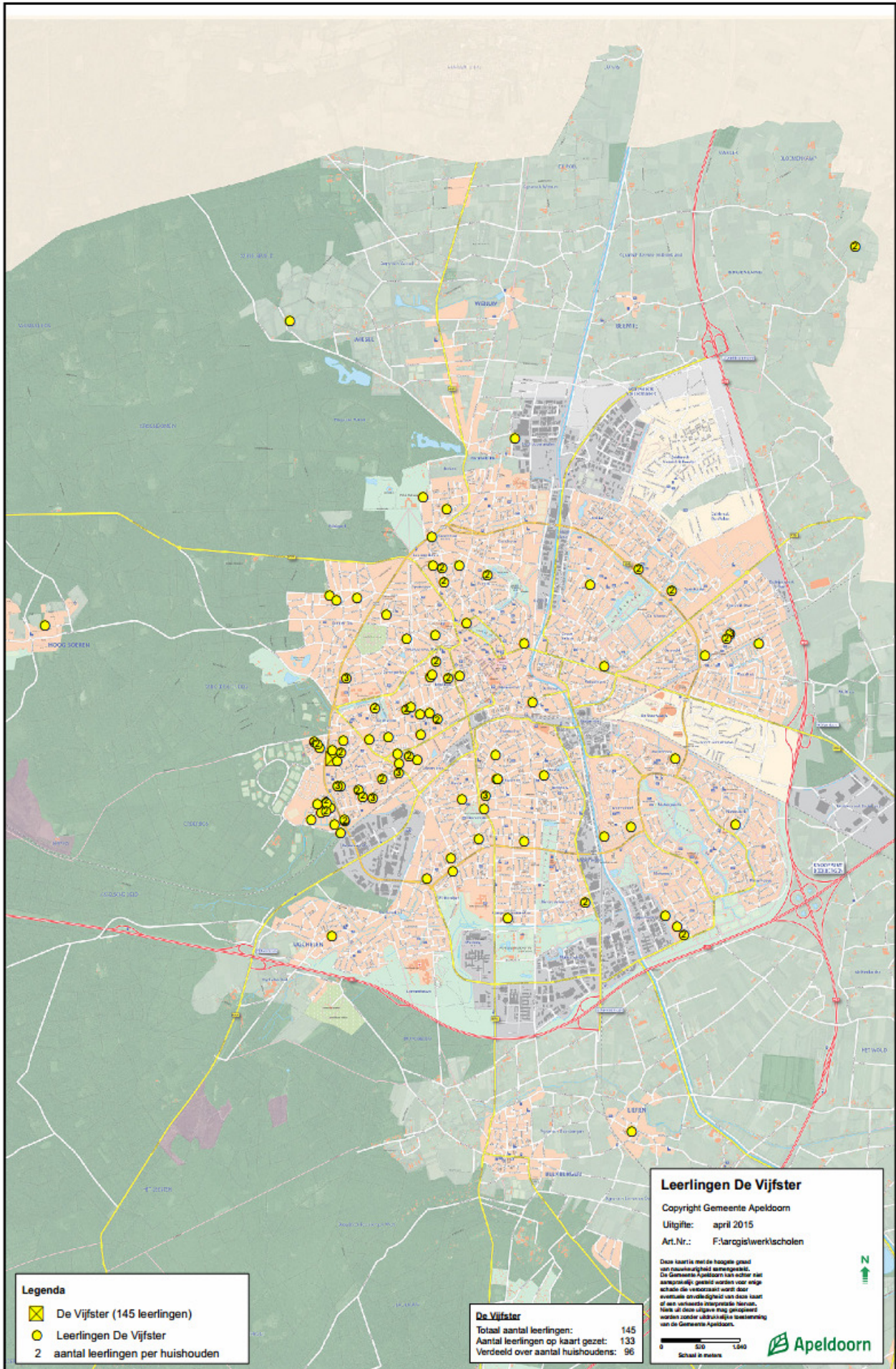
*** Bedragen volgen uit kostenraming PVM op basis van knoepunten n.a.v. functionele quickscan;

**** Verwachte nieuwbouwkosten incl. functionaliteit (5%) en duurzaamheid (10%);

€ 1.639.638

excl. Grondkosten incl. BTW

Bijlage 4

Bijlage 5

Productkaart: Vrije School De Vijfster Basisschool, Gemeente Apeldoorn

Objectkenmerken

Objectnummer	21
Type onderwijs	basisonderwijs
Overkoepelend orgaan	Zelfstandige school
Naam school	Vrije School De Vijfster
Adres	Texandrielaan 30
Plaatsnaam	Apeldoorn
Telefoonnummer	055 3559010
Oppervlak BVO (m2)	1475
Bouwjaar	1972
Boekwaarde	€ 937.181
Boekwaarde grond	€ 0
Aantal lokalen	11

Functionele kwaliteit en Tevredenheid

Tevredenheid

Onderhoudstoestand van het gebouw	3,00
Binnenklimaat van het gebouw	4,00
Routing en indeling van het gebouw	3,00
Voldoende beschikbare ruimte in het gebouw	3,00
Mate waarin het gebouw prettig is voor de leerlingen	2,00
Mate waarin het gebouw prettig is voor het personeel	2,00

Totaalscore (gemiddelde)

2,83

Functionele kwaliteit

Gezondheid	3,42
Leeromgeving	2,33
Ruimtelijke kwaliteit	2,88
Sfeer en beleving	2,17
Omgeving	3,00

Totaalscore (gemiddelde)

2,36

Functionele kwaliteit vs. Tevredenheid
Functionele kwaliteit

Technische kwaliteit en Exploitatiekosten

Technische kwaliteit

Brandveiligheid	1,56
Onderhoudstoestand	2,67
Energie	6,93

Totaalscore (gemiddelde)

3,39

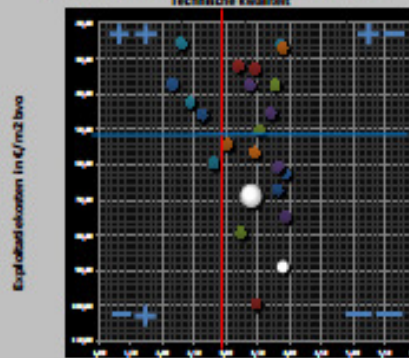
Exploitatiekosten in €/m2 bvo

vaste kosten: financieringskosten	n.v.t.
vaste kosten: huur(derving)	n.v.t.
vaste kosten: belastingen en heffingen	n.v.t.
vaste kosten: verzekeringen	n.v.t.
energiekosten per m2/jaar	€ 13,55
onderhoudskosten Gemeente per m2/jaar	€ 27,60
onderhoudskosten School per m2/jaar	€ 27,60
schoonmaakkosten	n.v.t.
administratieve beheerskosten	n.v.t.
specifieke bedrijfskosten (bewaking/beveiliging)	n.v.t.

Totaal exploitatiekosten in €/m2 bvo

€ 68,75

Technische kwaliteit en Exploitatiekosten in €/m2 bvo
Technische kwaliteit

Legenda:

Slecht	Matig	Redelijk	Goed	Zeer goed
--------	-------	----------	------	-----------

Grootste bel in het diagram betreft dit schoolgebouw.
Overige bellen representeren andere scholen.

Algemene analyse op basis van positie in kwadranten

- *- Ondanks het feit dat deze school onvoldoende tot slecht scoort op de functionele aspecten, komt uit het klanttevredenheidsonderzoek geen signaal dat het ook als zodanig wordt ervaren. Ondanks de tevredenheid is wel te verwachten dat het gebouw een negatief effect heeft op de leerprestaties van leerlingen.
- ** Zowel op onderhoudskwaliteit als op exploitatiekosten presteert deze school onvoldoende. Speciale aandacht is nodig, omdat ze een reële bedreiging vormt voor de kostenbeheersing van de school.

Investeringskaart: Vrije School De Vijfster Basisschool, Gemeente Apeldoorn

Objectkenmerken

Objectnummer	21
Type onderwijs	basisonderwijs
Overkoepelend orgaan	Zelfstandige school
Naam school	Vrije School De Vijfster
Adres	Texandrielaan 30
Plaatsnaam	Apeldoorn
Telefoonnummer	055 3559010
Oppervlak BVO (m2)	1475
Bouwjaar	1972
Boekwaarde	€ 937.181
Boekwaarde grond	€ 0
Aantal lokalen	11

	Onderhoud tien jaar*	Renovatie tien jaar*	Gezondheid**	Duurzaamheid**	Functionaliteit ***
kortcyclisch	€ 227.724				
langcyclisch		€ 603.947			
ventilatie			€ 108.000		
verwarming/koeling			€ 49.300		
isolatie				€ 48.310	
verlichting				€ 20.040	
leeromgeving					€ 45.725
ruimtelijke kwaliteit					€ 88.500
veiligheid					€ 7.375
gemeente	€ 4.668	€ 504.675	€ 157.300	€ 68.350	€ 141.600
school	€ 223.056	€ 99.272			

Onderhoud 11-20 jaar	
gemeente	€ 242.952
school	€ 419.225

	Renovatie tien jaar*	Gezondheid**	Duurzaamheid**	Functionaliteit ***
Investeringskosten (cumulatief)	€ 603.947	€ 761.247	€ 829.597	€ 971.197
Investeringskosten in €/m ²	€ 409	€ 516	€ 562	€ 658
Investeringskosten als % van nieuwbouwkosten****	37%	46%	51%	59%

Effect op Onderhoudskosten (inschatting)	0%	3%	-1%	-2%
Effect op Energiekosten (EBA)	0%	4%	-27%	-27%

Onderhoud gemeente in €/m ² /jaar (kortcyclisch)*	€ 0,32	€ 0,33	€ 0,32	€ 0,32
Onderhoud schoolbestuur in €/m ² /jaar (kortcyclisch)*	€ 15,12	€ 15,58	€ 15,42	€ 15,12
Energiekosten in €/m ² /jaar**	€ 13,55	€ 14,09	€ 10,43	€ 10,43

Gepland actiejaar door gemeente x

advies:

- instandhouden school voor minimaal twintig jaar, of gezien hoge renovatiekosten mogelijk toch vervangende nieuwbouw
- uitvoeren scenario duurzaamheid en prioriteren van maatregelen naar effect op leerprestaties en energieprestatie.
- maximale uitstel van renovatie bedraagt 4 jaar (7 of meer directe actiepunten op binnenklimaat, brandveiligheid en onderhoudstoestand)

- twintig jaar na renovatie overwegen vervangende nieuwbouw

resultaat:

- energiebesparing zal naar verwachting per jaar bedragen: € 4.597,18
- huidige boekwaarde zal weg zijn naar verwachting over twintig jaar of in: 2032 (60 jaar na bouwjaar)
- vervangende nieuwbouw op basis van heroverweging na twintig jaar

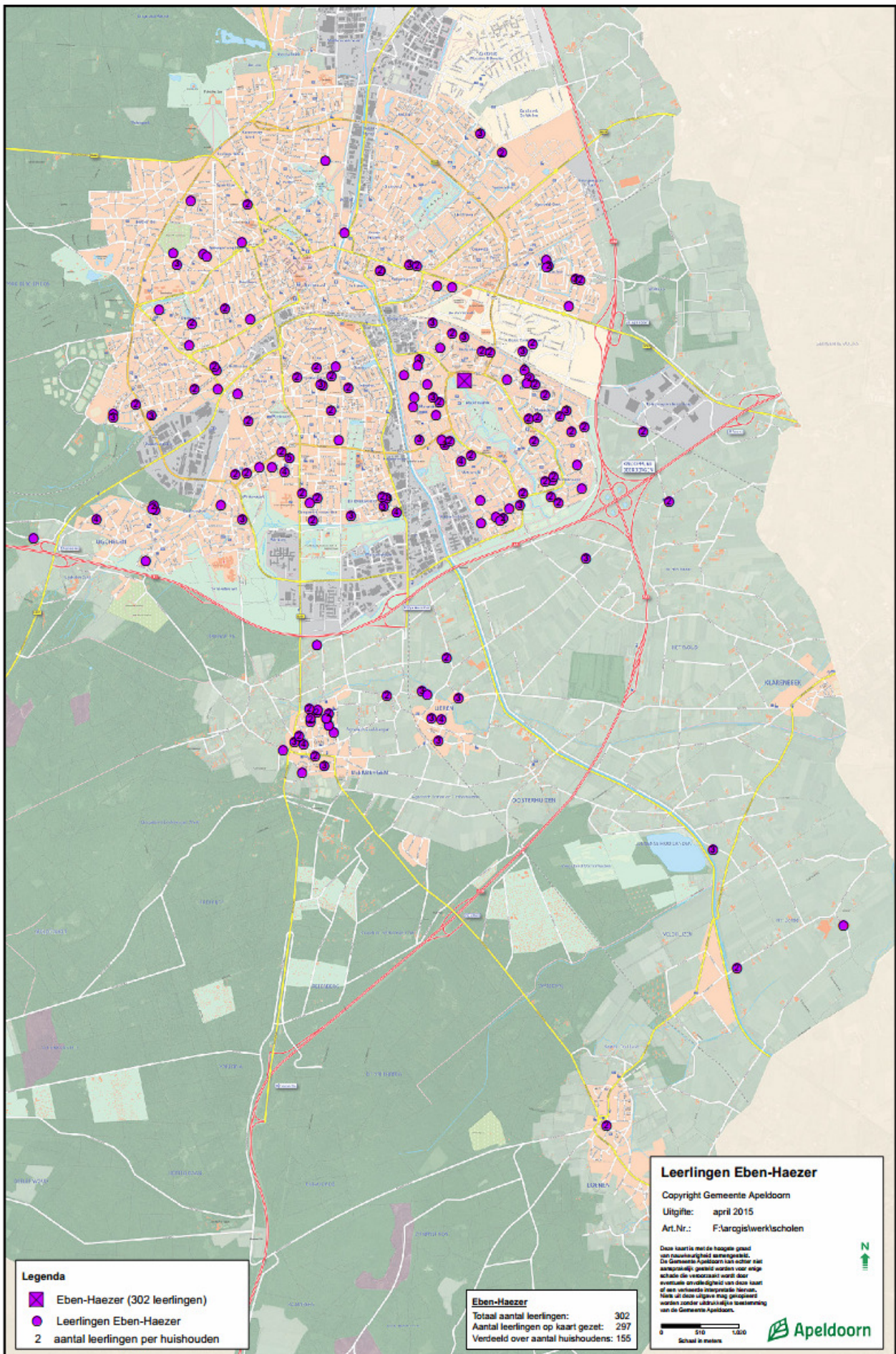
* Bedragen volgen uit aangeleverde NIDP's;

** Bedragen volgen uit aangeleverde Energie en Binnenmilieu Advies (EBA) rapporten

*** Bedragen volgen uit kostenraming P/M op basis van inletpunten n.a.v. functionele quickscan;

**** Verwachte nieuwbouwkosten incl. functionaliteit (5%) en duurzaamheid (30%): € 1.638.638 excl. Grondkosten incl. BTW

Bijlage 6

Legenda

- Eben-Haезer (302 leerlingen)
- Leerlingen Eben-Haезer
- 2 aantal leerlingen per huishouden

Eben-Haезer

Totaal aantal leerlingen: 302
 Aantal leerlingen op kaart gezet: 297
 Verdeeld over aantal huishoudens: 155

Leerlingen Eben-Haезer

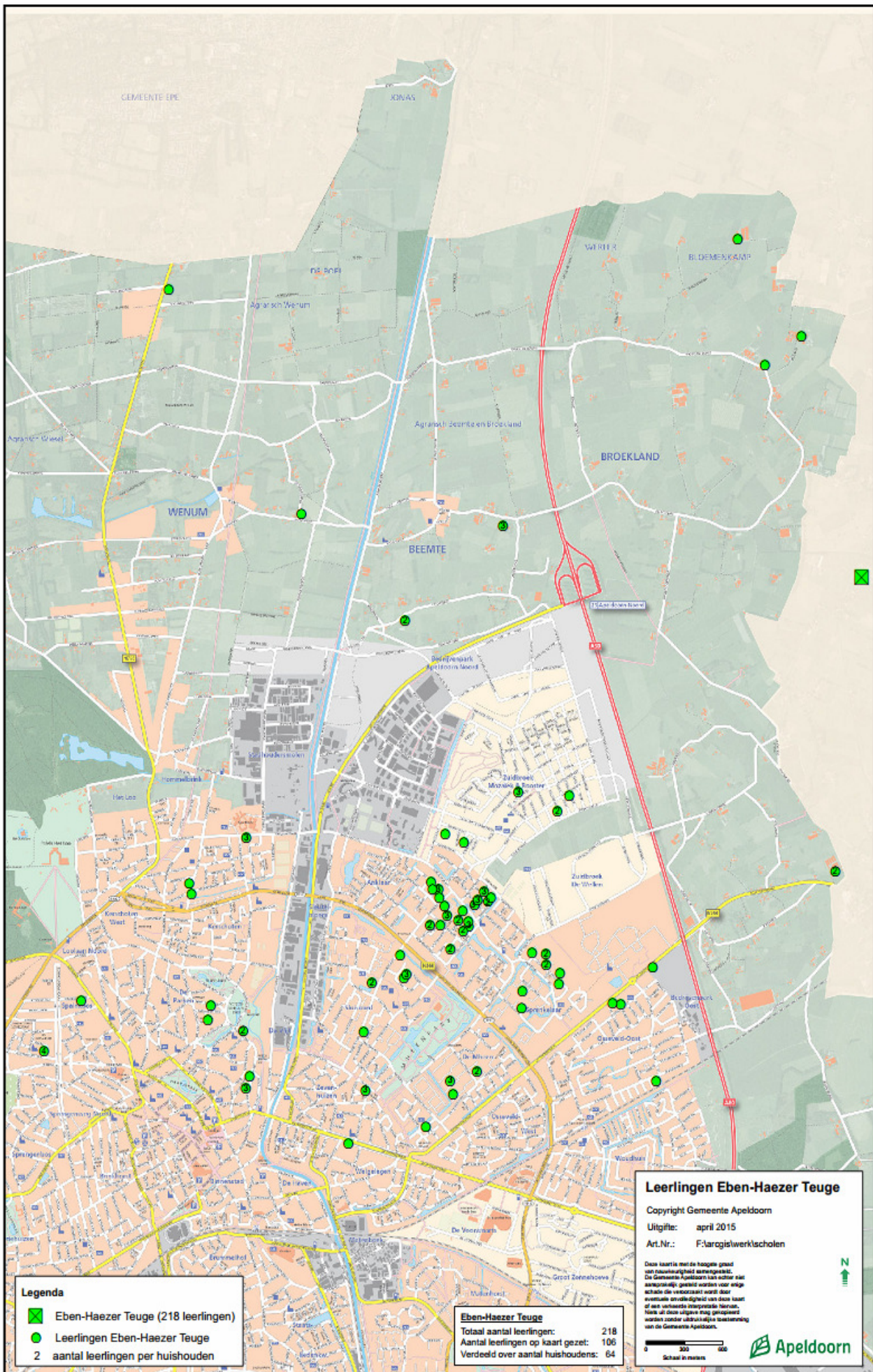
Copyright Gemeente Apeldoorn
 Uitgifte: april 2015
 Art.Nr.: F:arogis/werkscholen

Deze kaart is met de hoogste graad van nauwkeurigheid samengesteld. De Gemeente Apeldoorn aan echter niet aansprakelijk gesteld worden voor enige schade die voortvloeit voort door eventuele onvolledigheid van deze kaart of een verkeerde interpretatie hiervan. Niets uit deze uitgave mag gepubliceerd worden zonder schriftelijke toestemming van de Gemeente Apeldoorn.

0 500 1000
 Schaal in meters

N

Apeldoorn

Legenda

- Eben-Haezer Teuge (218 leerlingen)
- Leerlingen Eben-Haezer Teuge
- 2 aantal leerlingen per huishouden

Eben-Haezer Teuge

Totaal aantal leerlingen:	218
Aantal leerlingen op kaart gezet:	106
Verdeeld over aantal huishoudens:	64

Leerlingen Eben-Haezer Teuge

Copyright Gemeente Apeldoorn
 Uitgifte: april 2015
 Art.Nr.: F:\aragis\werk\scholen

Dit kaartje met de hoogste graad van nauwkeurigheid samengesteld. De Gemeente Apeldoorn aan echter niet aansprakelijk gesteld worden voor enige schade die voortvloeit uit het gebruik van deze kaart of een verkeerde interpretatie hiervan. Niets uit deze uitgave mag gepubliceerd worden zonder schriftelijke toestemming van de Gemeente Apeldoorn.

N
↑

Apeldoorn

0 300 600
Schaal in meters